

Гарчиг

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
1.1 Районы физик газарзүйн товч тодорхойлолт	3
1.2 Тусгай зөвшөөрлийн талбайн геологийн судалгааны товч түүх	5
1.2.1 Геологийн тогтоц	7
2. БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	8
2.1 Газрын гадарга, геологийн тогтоцод үзүүлэх нөлөөлөл	8
2.2. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх нөлөөлөл	8
2.3. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл	8
2.4. Усны нөөц, чанарт үзүүлэх нөлөөлөл	9
2.5. Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл	9
2.6. Сумын нийгэм, эдийн засагд үзүүлэх нөлөөлөл	10
3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТАЙЛАН	11
3.1 2021 оны нөхөн сэргээлтийн тайлан	21
4. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТАЙЛАН	22
1.2. Хяналт шинжилгээ явуулах төрөл, хэлбэр:	22
1.3. Байршил	22
1.4. Хийх ажлын дараалал:	22
1.5. Хяналт шинжилгээ явуулах хугацаа, давтамж:	23
1.6. Хэрэглэгдэх багаж төхөөрөмж	23
1.7. Хяналт шинжилгээ явуулах арга, аргачлал:	23
Хоёр. Хөрсний хяналт шинжилгээ	23
2.1. Хөрсөнд үзүүлэх нөлөөлөл	23
2.2. Хяналт - шинжилгээ явуулах үзүүлэлт:	23
2.3. Байршил	23
2.4. Хийх ажлын дараалал	23
2.5. Хяналт-шинжилгээ явуулах хугацаа, график	24
2.6. Хэрэглэгдэх багаж төхөөрөмж	24
2.7. Аргачлал	24
2.8. Стандарт нормоор зөвшөөрөгдөх хэмжээ	24
Гурав. Газар доорх усны хяналт шинжилгээ	24
3.1. Усан орчинд узуулэх нөлөөлөл	24
3.2. Хяналт-шинжилгээ явуулах үзүүлэлт	24
3.3. Хяналт-шинжилгээний төрөл хэлбэр	24
3.4. байршил	24
3.5. Хэрэглэгдэх багаж төхөөрөмж	24
3.6. Хийх ажлын дараалал	24
3.7. Хяналт-шинжилгээ явуулах хугацаа график	24
3.8. Аргачлал	25
5. 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТАЙЛАНГИЙН НИЙТ ЗАРДАЛ	26

Хавсралт зураг

ОРШИЛ

Монгол улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Ашигт малтмалын тухай хууль, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, Засгийн газрын холбогдох тогтоолууд, Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын яамнаас гарсан мөрдөгдөж буй журам, стандартууд, БОНХЯ-ны сайдын 2014-01-06-ны №А-05 тушаалаар батлагдсан "Иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын тухайн жилд хэрэгжүүлэх Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам" зэрэг эрх зүйн баримт, материалууд дээр үндэслэн боловсруулав.

“Эм Жи Жи И Си ”ХХК нь Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших Ар наймган нэртэй 17.7 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг 2022 оны 06 сараас 10 сар хүртлэх хугацаанд гүйцэтгэв. Мөн Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд 5 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийв.

Энэхуу тайланд "*Ар наймган*" төслийн үйл ажиллагаатай холбогдон бий болж болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс тухайн нутаг дэвсгэрийн Байгаль орчныг хамгаалах үйл ажиллагааны зорилтууд, нөлөөллийг бууруулахаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэл, хуваарийн дагуу ажилласан болно.

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 Районы физик газарзүйн товч тодорхойлолт

Ар наймганы амны алтны шороон орд нь Хэнтийн уулсын баруун урд хэсэгт, Туул голын ай савын доод хэсэгт оршино.

Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай нь топопланшет М-48-137 дээр байрлана.

MV-004411, MV-004412, MV-00129 тоот тусгай зөвшөөрлийн талбайд орших “Ар наймган-1” үүсмэл ордын солбицолыг доор үзүүлэв.

Талбайн өнцөгийн солбицолууд

Хүснэгт № 1

№	Өргөрөг	Уртраг				
1	48	18	9.6	104	27.0	0.6
2	48	18	8.0	104	26.0	49.3
3	48	18	12.5	104	26.0	39.1
4	48	18	21.0	104	26.0	37
5	48	18	29.2	104	26.0	41.4
6	48	18	28.2	104	26.0	49.5
7	48	18	18.8	104	26.0	55.1
8	48	22	20.99	104	21.0	3.12
9	48	22	26.58	104	21.0	1.79
10	48	22	31.61	104	20.0	52.96
11	48	22	29.41	104	20.0	46.99
12	48	22	23.40	104	20.0	44.29
13	48	22	22.03	104	20.0	51.37
14	48	22	20.01	104	20.0	56.15

Засаг захиргааны харъяалалын хувьд MV-004411, MV-004412, MV-00129 ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбай нь Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэрт хамаарна.

Ордоос зүүн тийш 35 км зайд сургууль, эмнэлэг, холбоо, худалдаа үйлчилгээ хөгжсөн Заамар сумын төв орших ба ордоос баруун урагш 3км-т сургууль, эмнэлэг, холбоо, худалдаа үйлчилгээ бүхий “Шижир алт”-ны уурхайн Өгөөмөр тосгон ба “Алтандорнод Монгол” ХХК-ийн уурхайн суурин байрлана.

Томоохон хот суурин болох Улаанбаатар, Дархан хотууд хайгуулын талбайгаас 230 км ба 240 км, Эрдэнэт хотоос 160км зайд тус тус алслагдсан байна.

Зураг №1

Сүүлийн жилүүдэд Заамарын бүсэд шороон ордууд маш хурдацтай ашиглагдаж байгаа учир жилийн аль ч улиралд автомашинаар зорчих, ажил үйлчилгээ явуулах бүрэн боломжтой. Заамарын хүдрийн болон шороон алтны зангилааны алтны шороон ордуудыг ашиглахтай холбогдуулан 110 кв ба 35 кв-ийн өндөр хүчдэлийн шугам баригдсан.

Дүүрэг нь эрс тэс уур амьсгалтай. Өвөл 1-р сард -37° хүрдэг ба 9-р сарын сүүл 10-р сарын эхээр сэрүүсдэг. 3-р сараас хаврын дулааны урь орж 4-р сараас цас хайлж дуусдаг. Жилийн дундаж хур тунадас 360 мм унах ба 85% нь зуны улиралд буудаг. Олон жилийн цэвдэг байхгүй, өвөл хөрс нь 2-2,5 м-т хөлддөг байна. Салхи нь голчлон хойноос, баруун хойноос 3,5 м/сек, салхины жилийн дундаж хурдтай ба хавар зарим тохиолдолд 20 м/сек хүрдэг. Газар зүйн хувьд ажлын талбай нь Заамарын нурууны хойд тал Туул голын баруун эрэг орчимоор байрлана. Хамгийн өндөрлөг цэг нь далайн түвшинээс 1815 м-т байрлах Заамар уул, ихэнх хэсэг нь өндөрт орох бөгөөд өндрийн цэг 1500-1700 м байна. Хамгийн нам дор газар нь Туул голын хөндийд 935 м, талбайн төв хэсэгт – 1040 м Харьцангуй өндөржилт нь Ар наймганы хөндийн хамгийн ойр орших өндөрлөгтэй холбож үзэхэд 150-200 м-т хэлбэлзэнэ.

Заамарын депресс нь дүүргийн зүүн өмнөд хэсэгт байрлах ба энэ нь өмнөд зүгт чиглэсэн аажим уналттай ба талын өндөршлийн цэг нь 1250-1060 м хооронд

хэлбэлзэнэ. Талбайн гадаргуугийн усан сүлжээ нь Туул гол, түүний баруун цутгал ам хөндийгөөс бүрдэнэ.

Туул голын гольдролын өргөн нь 30-100 м-т хэлбэлзэх ба усны гүн зарим хэсэгтээ 3,0 м хүрдэг. Туул голын баруун цутгал Ар наймганы хөндий нь хэрчигдэл багатай, бага хэмжээний устай бөгөөд хөндийн урт 19 км үргэлжилнэ.

Туул гол болон түүний цутгалууд нь 10-р сараас 3-р сарын сүүлч болтол хөлддөг бөгөөд түүний өргөн нь 30-100 м-т хүрдэг. Талбай нь Заамарын алтны хүдрийн зангилааны төв хэсэгт байрладаг учраас цахилгаан хангамж, авто замын сүлжээ, усан хангамж, түлш, модон материалаар уурхайг хангахад эдийн засгийн хувьд нөхцөл сайтай, үр ашигтай болох нь тодорхой юм.

1.2 Тусгай зөвшөөрлийн талбайн геологийн судалгааны товч түүх

Заамарын алтны хүдрийн зангилааны алтны шороон хуримтлалын талаар эрт дээр үеэс мэдэгдэж байсан ба эртний алт олборлогчдын ашиглаж байсан ухмалын бүдгэрсэн ул мөр Туул голын хөндийн баруун талын өндөр дэнжүүдээр, мөн Баянгол, Цагаан булаг, Урт сайр, Тосонгийн хөндийд үлдсэн байдаг.

Дүүргийн геологийн тогтоцын анхны судалгааг 1950-иад оны сүүлээр эхэлж В.А.Ботевату ба А.М. Арсентьева нар 1958 онд 1:1 000 000 масштабын геологийн зураг зохиосон.

Заамарын нурууны ар талд буюу Туул голын сав газрын доод хэсэгт 1979-1981 онуудад В.Довжид, Д.Жамцаа нарын (Заамарын эрэл-зураглалын анги) удирдлага дор алтны шороон ордын эрлийн ажлыг анх явуулж, Заамарын алтны хүдрийн зангилаанд шороон ордын нөөцийн тойм үнэлгээ өгсөн.

Алтны шороон хуримтлалын эерэг үр дүнг харгалзан 1981 оноос эхлэн Дарханы Геологийн экспедиц Заамарын алтны хүдрийн зангилаанд алтны шороон ордын эрэл ба хайгуулын ажлыг явуулсаны үр дүнд Хайлааст, Туул, Тосон зэрэг 20 орчим алтны шороон ордыг илрүүлэн тогтоосон байна.

Мөн 1987-1991 онуудад Зөвлөлтийн геологийн экспедици, монгол-зөвлөлтийн хамтарсан Дарханы экспедицүүд Заамарын хүдрийн зангилгаанд 1:50000-ын масштабын геологийн зураглалын ажлыг гүйцэтгэсний үр дүнд Заамарын хүдрийн

зангилгаа алтны шороон болон хүдрийн илэрцүүдийн үнэлгээ, ирээдүйн судалгааны шинжилгээний ажлын үндсэн чиглэлийг тодорхойлсон байна. (Б.Пүрэвсүрэн, Н.Г.Эйдельман 1991 он).

Ар наймганы хөндийн доод хэсэгт үйлдвэрлэлийн ач холбогдол бүхий алтны шороон ордыг 1990 онд анх олж илрүүлсэн ба монгол-зөвлөлтийн хамтарсан геологийн Дарханы экспедицийн өрөмдсөн 16 ба 32 шугамуудын үр дүн нь цаашид нарийвчилсан хайгуулын ажил явуулах үндэслэл болсон юм.

Нарийвчилсан хайгуулын ажлыг 1993 оноос монгол-оросын хамтарсан “Монгол Алт” компани гүйцэтгэсэн бөгөөд 1993-1994 онд С.Цэрэн-Очир, О.В.Степанов нар Ар наймганы хөндийн доод хэсгийн алтны шороон ордын (төв хэсэгт) хайгуулын ажил явуулж, С₁ зэргээр 5929,2 кг алтны нөөц тогтоосноос гадна, Ар наймганы хөндийн хэмжээнд Р₁ зэргээр 2,3-10,0 тн алтны таамаг нөөцийн үнэлгээ өгчээ. Хөндийн доод хэсэгт байрлах алтны шороон ордод “Алтандорнод монгол” ХХК 1999 оноос эхлэн 2016 хүртэл ашиглалт явуулж байсан болно.

“Улзгол” ХХК 2017 оноос хөндийн доод хэсэгт байрлах 4411А тусгай зөвшөөрлийн талбайд болон “Илтгол” ХХК хөндийн дунд хэсэгт байрлах 4412А тусгай зөвшөөрлийн талбайд хайгуулын ажлыг гүйцэтгэн өрмийн 42-60-р шугамуудын хооронд алтны шороон ордын балансын нөөцийн хүрээг тогтоосон юм.

2006-2007 онд гүйцэтгэсэн алтны шороон ордын хайгуулын ажлын үр дүнгээр геологич В.Н.Дрягалов нар Ар наймганы хөндийн дунд хэсэгт 8757Х талбайн хүрээнд нийт үйлдвэрлэлийн нөөцийг В зэрэглэлээр 264,4 кг, тодорхой нөхцөлд ашигтай нөөцийг 9,3 кг гэж тооцсон бөгөөд нийт хайгуулаар тогтоогдсон нөөц В зэрэглэлээр 273,7 кг болж байна.

Ашиглалтын 5028А талбайд явуулсан хайгуулын ажлын үр дүнд В зэргээр 1826,8 кг алтны үйлдвэрлэлийн, мөн В зэргээр 301,5 кг тодорхой нөхцөлд ашигтай нөөцийг тооцоолсон. Нийт хайгуулын ажлын үр дүнд В зэргээр 2091,2 кг алтны нөөцийг ЭБМЗ-д оруулж батлуулсан байна. Өнөөгийн байдлаар “Алтандорнод монгол” ХХК хайгуулын ажлыг Ар наймганы дунд хэсгийн зүүн өмнөд жигүүрт (5028А талбай) нэмэлт нарийвчилсан хайгуулын ажлыг үргэлжлүүлэн Ар наймганы хөндийн дээд эхээд үргэлжлэх шороон ордыг мөрдөн судалж байгаа юм.

1.2.1 Геологийн тогтоц

Төслийн талбай нь хойд Хэнтийн алтны хүдэржилтийн бүсийн Шарын голын хүдрийн зангилаанд байрладаг. Хойд Хэнтийн структур, формацийн бүсэд дунд кембрий, доод ордовикийн үеийн субдукцийн бүсийн аккрецийн шаантагийн гаралтай Хараагийн серийн флиш маягийн терриген хурдас, дунд юра, доод цэрдийн үеийн уулс дундын мульд маягийн грабенд үүссэн Шарын голын свитийн молассын хурдсууд болон түрүү девоны I, II фацийн интрузив чулуулаг болох дунд том ширхэгтэй сул шүлтлэг лейкократ ба плагио боржин, габбро-диорит, дэл судлын чулуулаг тархаснаас гадна орчин үеийн сэвсгэр хурдас голын хөндий тэдгээрийн цутгалуудад тархсан байдаг.

Геологийн тогтоц. Ашиглаж угаасан болон хөрс хуулж овоолго хийгдсэн цоохор өнгийн (Q_{iv}) хурдас нь тухайн үед (2004-2005 он) уурхайн дотоод овоолго болох улаан, саарал өнгийн сэвсгэр хурдсаар эргэн тойрон болон ул хэсгээр хилэлсэн байрлалтай оршино.

Дээд плиоцены хурдас (N_2^2). Энэ насны хурдас тоосгон улаан, хүрэн улаанаас боровтор улаан өнгийн шавраас бүрдэх ба маш муу мөлгөржилттэй цөөн тооны чулуулгийн жижиг хэмхдэс агуулсан бөгөөд шавар нь маш нягт, тослог шинжтэй, угаагдах шинж чанар муутай байдаг.

Энэ хурдсыг тухайн үед хөрс хуулалт явуулж уурхайн ухмал хэсгийг дүүргэлт хийсэн байдлаар ажиглагдах ба алтны үүсмэл ордын нөөц бодогдсон хэсэглэлүүдийн ул суурь, хажуу хэсгээр хил залгана.

Ар наймганы алтны шороон ордод өрөмдсөн цооногуудын зүсэлтээс үзэхэд, доорхи нийтлэг зүсэлт ажиглагдана.

2. БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Өмнө уурхай ажиллаж байх үеийн нөлөөллүүдийг байгаль орчны голлох бүрэлдэхүүнүүдээр тодорхойлсныг дараах хүснэгтэд харуулав.

2.1 Газрын гадарга, геологийн тогтоцод үзүүлэх нөлөөлөл

Хүснэгт №2

Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийн үр дагаврын чанарын үнэлгээ		
	Бага	Дунд	Их
Уурхайн карьерийн хананд ачаалал үүсч, чулуулгийн бүтэц өөрчлөгдөх	+		
Уурхайн тээврийн явцад олон салаа зам үүсэх, тоосжилт үүсэх	+		
Ахуйн болон механизмын шингэн, хатуу хог хаягдлын улмаас хөрс бохирдох хүний эрүүл мэндэд нөлөөлөх	+		

2.2. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх нөлөөлөл

Олборлолт явуулж байх үед тус талбайд шавранцар хүрэн хөрс тархсан бөгөөд хээрийн судалгаагаар энэ хөрсний энэ хөрсний үржил шимт зузаан 0.2-0.25 метр байна.

Хүснэгт №3

Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийн үр дагаврын чанарын үнэлгээ		
	Бага	Дунд	Их
57 га талбайн шимт хөрсийг хуулсан, 10.0 мян.м ³			+
Үржил шимт хөрсний овоолгын хөдөлгөөнт фосфор, азот, ялзмагь солилцох калийн хэмжээ буурсан.		+	
Хөрс хуулалт, олборлолтын ажлын үед болон суваг шуудуу татсанаас хөрсний элэгдэл эвдрэл үүссэн.		+	
Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөр хөрсөн бүрхэвч элэгдэлд орж зөөгдсөн.	+		
Машин механизмын утаанаас ялгарах хорт бодис нь зам орчны хөрсөнд, улмаар малын өвс тэжээлийн чанар, хүний эрүүл мэндэд муугаар нөлөөлсөн байдал.	+		

2.3. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл

Уул уурхайн үйл ажиллагаагаар ургамлан нөмрөгт үзүүлсэн сөрөг нөлөөллийн хэлбэрүүд болон хэмжээг доорх хүснэгтэнд үзүүлэв.

Хүснэгт №4

Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийн үр дагаврын чанарын үнэлгээ		
	Бага	Дунд	Их
57 га талбайн ургамалын нөмрөг устсан.		+	
Олборлолтын явцад гүний усны түвшин буурч хөрсний	+	+	

чийг багасах улмаар ургамалын бүлгэмдэл, зүйлийн тоо өөрчлөгдөж болзошгүй байдал.			
Уурхайн барилга байгууламжийн дор ургамал дарагдсаны улмаас устаж, ойр орчинд талхлагдал үүссэн	+		
Салаа зам их гаргавал ургамалын талхлагдал үүсэх эрсдэл	+		
Хүнд даацын автомашин, механизмын түлшний шаталтаас үүссэн хорт утаанд ургамал бохирдож амьдрах чадвараа алдах	+		
Уурхайн бүхий л үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосонд орчны талбайн ургамал дарагдаж амьдрах чадвараа тодорхой хэмжээгээр алдах	+		

2.4. Усны нөөц, чанарт үзүүлэх нөлөөлөл

Сөрөг нөлөөлөл	Хүснэгт№5 Нөлөөллийн үр дагаврын чанарын үнэлгээ		
	Бага	Дунд	Их
Газрын доорх болон гадаргын усны нөөц горим чанар өөрчлөгдсөн	+		
Усны түвшин доошилж улмаар нутгийн иргэдийн гар худгийн ундарга багасах, ширгэх	+		
Олборлолтын явцад газар доорх усыг ил гаргаж гадаргын усны ууршилтыг ихэсгэх	+		
ШТМ, хатуу, шингэн хог хаягдлаар газар доорх ус бохирдсон	+		

2.5. Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл

Алт олборлох уйл ажиллагаанаас амьтны аймагт үзүүлэх болзошгүй сөрөг нөлөөллийн хэлбэр болон нөлөөллийн эрчмийг доорх хүснэгтэнд үзүүлэв.

Сөрөг нөлөөлөл	Хүснэгт№6 Нөлөөллийн үр дагаврын чанарын үнэлгээ		
	Бага	Дунд	Их
Хөхтөн амьтан ялангуяа цагаан зээрийн тархалт нутгийг хумих бэлчээр тэжээлийн доройтолд орох	+		
Уурхайтай хобоотойгоор бэлчээрийн ургамал талхлагдаж устсанаас мал бэлчээргүйтэх	+		
Тодорхой хугацаанд хүн амын нягтрал бий болсноор элдэв ан агнах оролдлого бий болох	+		
Амьтны нуудэл гүйдлийн замд саад болох	+		
Орчны мэрэгч амьтад уурхайн уйл ажиллагааны нөлөөгөөр устах	+		

Уурхайн ухмалд мал, амьтан унах	+		
---------------------------------	---	--	--

2.6. Сумын нийгэм, эдийн засагд үзүүлэх нөлөөлөл

Уурхайн уйл ажиллагаанаас сумын нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Хүснэгт №7

Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийн үр дагаврын чанарын үнэлгээ		
	Бага	Дунд	Их
Сөрөг нөлөөлөл			
Малын бэлчээрийг хязгаарлах малчдын эрх ашгийг хөндөх	+		
Шуугиан, хүний хөдөлгөөн ихсэж, хүн амын тайван байдал, эрүүл мэндэд нөлөөлөх	+		
Хүн амын төвлөрөл тодорхой хэсэст бий болсноор элдэв хэрэг төвөг гарах хандлага бий болох	+		
Эерэг нөлөөлөл			
Нөхөн сэргээлтийн төслийн талбай нь аюулгүй байдал хангагдах, бэлчээрийн зориулалтаар биологийн нөхөн сэргээлт хийгдэнэ			+
Мал аж ахуйн гаралтай хүнсний бүтээгдэхүүнийг төслийн компанид худалдаснаар иргэдийн орлого нэмэгдэнэ.		+	
Орон нутгийн иргэдээс тодорхой тооны иргэдийг ажлын байраар хангах		+	

Дээрх хүснэгтээс харахад уурхайн зүгээс сум орон нутгийн нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл нь бага, эерэг нөлөөлөл нь таатай байна.

3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Зураг 3.1 Уурхайн газар ашиглалтын байдал

"Эм Жи Жи И Си" ХХК нь 2021 онд Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших "Ар наймган" нэртэй МҮ-00129 талбайд 9.3 га техникийн нөхөн сэргээлт – дотоод овоолгын ажлыг үргэлжлүүлэн хийж урд жилүүдийн цэвэр бохирын нуурын талбайг дүүргэн нөхөн сэргээлт хийж гүйцэтгэв. Мөнхүү МҮ-021836 талбайд 8,4 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт дотоод, гадаад овоолго, хэлбэршүүлэх ажлыг явуулж биологийн нөхөн сэргээлтэд бэлтгэв. Мөн Баянголын аманд дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд 5 га газарт техникийн нөхөн сэргээлт-гадаад овоолгын ажлыг явуулав.

Техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг нийт 2 ширхэг Northbenz, 2 ширхэг ХОВО 371 маркийн автосамосвал, 1 ширхэг HYUNDAI маркийн экскаватор, 2 ширхэг SD-300 маркийн дугуйт ачигч, 1 ширхэг Коматцу маркийн бульдозер тус тус оролцон урд жилүүдэд "Алтандорнод" ХХК ний хаягдал нуурын ухмал нүх хэсэгт дүүргэхэд дотоод овоолго тэгшлэх, хаягдал овоолгыг ухмал нүх хэсэгт дүүргэлтийг гүйцээж анхдагч гадаргуутай ижил түвшинд болгон биологийн нөхөн сэргээлт хийхэд бэлэн болгосон юм.

Техникийн нөхөн сэргээлт – дотоод овоолгын 6,5 га талбай нь ухмал нүхийг дүүргэх замаар хийгдэж байгаа бөгөөд ажлын явц 100% тай явж байна. Үүнд: Үүсмэл ордын элсийг баяжуулах явцад гарсан шороог зөөж нүхийг дүүргэх.

Техникийн нөхөн сэргээлт - гадаад овоолгын ажил нь нийт 17, 7 га талбайг хамарсан бөгөөд налуу гадаргууг орчных нь гадаргуутай ойртуулан тэгшилж хэлбэршүүлж үржил шимт хөрс дэвссэн болно.

Зураг 3.2 Дүүргэлтийн ажил гүйцэтгэж байгаа нь

Зураг 3.3 Шимт хөрсөн хучилтын ажил явагдаж байгаа

□ **Биологийн нөхөн сэргээлт:**

Биологийн нөхөн сэргээлтийг техникийн нөхөн сэргээлтээр дүйцүүлэн 2022 онд төлөвлөж байсан 6.8га техникийн нөхөн сэргээлтийг 10.68 га болгон техникийн нөхөн сэргээлтээр гүйцэтгэсэн болно. Техникийн нөхөн сэргээлт хийж гүйцэтгэсэн талбайд

хөрсний тогтоцоос хамааран 2023 оны хавар биологийн нөхөн сэргээлтийг үржил шимт олон наст ургамлаар сэргээж хүлээлгэн өгнө.

□ **Мод тарьж ургуулж үрээр үрслүүлэх.**

Орон нутгийн хөрс ургамлын онцлогоос шалтгаалж өөрсдийн авчирсан мод бутны ургалтын явцад дасан зохицох чадвар нь харилцан адилгүй ургаж байгаагаас үзэхэд урт хугацааны хамгийн чухал нь маш сайн арчилгаа шаардлагатай байгааг илтгэж байна. Тиймээс тухайн орон нутагт нутагшсан дасан зохицсон ургамал мод бутныг тарих нь нэн чухал юм байна.

2022 онд нийт 10000 гаруй мод бутныг тарьсанаас 7000 гаруйг нэмэлт үржил шимт хөрс, бууц бордоог ашиглан ургамлыг хортон шавьжаас урьдчилан сэргийлэх бүх л арга техник, арга ажиллагааг туршиж графикт арчилгаа усалгааг цаг хугацаанд хийж ургуулж, арчилж, сайжруулан ажилласнаар ахиц дэвшилттэй байна.

Дараах мод бутныг үндсэн 4 хэсэгт буюу 1 га талбайд 13 нэр төрлийн модыг ойжуужуулах үржүүлэх цэцэрлэгжүүлэх зорилгоор төгөл болгон тарьж ургуулсан.

- Жимсний мод бутныг тарьж үржүүлэх төгөл 1.1 га
- Модыг үрээр үрслүүлж ургуулах төгөл
- Навчит мод бутныг тарьж ургуулах төгөл 5.5га
- Кемпийг зүлэгжүүлж, цэцэрлэгжүүлэх Ногоон орчин төгөл 1 га (Ажилчдынхаа эрүүл аюулгүй амьдрах таатай орчин нөхцлийг нь хангах) зэргээр төрөлжүүлэн дэс дараатай үйл ажиллагааг авч хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

□ *Тарьж ургуулсан модыг төрөл зүйлээр нь ангилахад:*

№	Модны нэр төрөл	Тоо ширхэг	Нас	Гарал үүсэл	Хэмжээ
1	Улиас	954	4	Баганнуур	150- 2
2	Хайлаас	5500	4	Багануур	50-150
3	Жигд	131	2	Говиос	120-70
4	Бургас	500	2	Орон нутгийнх	1-150
5	Чацаргана	110	2	Дархан	1-2.5
6	Голт бор	15	2	Орхон	70-1
7	Монос	9	2	Орхон	70-1
8	Тэхийн шээг	8	2	Орхон	20-50
9	Агч	6	2	Орхон	30-60
10	Үхрийн нүд	21	3	Орхон	50-80
11	Алимны мод	2	3	Улаанбаатар	1
12	Улаалзгана	8	3	Улаанбаатар	40
13	Гүйлс	5	2	Орхон	1
14	Шар хуайс	2	4	Багануур	1.7
15	Нийт	7271ш			

Дараа онуудад тарьж ургуулах зорилгоор орон нутгийн хөрсөнд нутагшиж дассан модны үрийг түүж үрсэлгээ хийсэн.

№	Үрийн төрөл	Тоо	Гарал үүсэл	Ургалт
1	Улиас	1000	Улаанбаатар	575ш
2	Улиас мөнгөлөг	500	Архангай	10ш
3	Улиас сибирь	1000	Орон нутаг СОВ	145ш
4	Хайлаас	2кг	Б	3500ш
		2500ш		4230ш

Зураг 3.4 2 настай Улиасны суулгац тариалалт- Байгаль орчны баг

Зураг 3.5 Нийт ажилчид “ Үндэсний Мод тарих өдөр”-өөр Бургасны үрсэлгээ 600 ширхэгийг суулгасан.

Зураг 3.6 Ойжуулах чиглэлээр нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

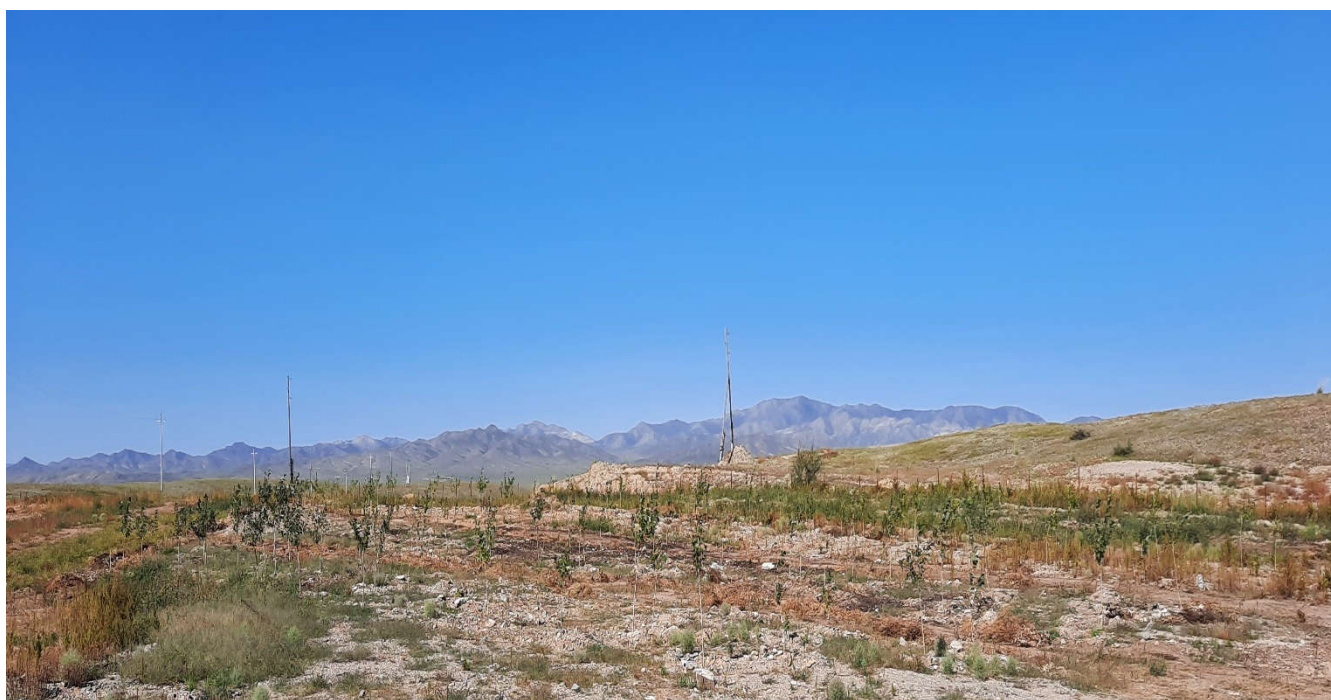

Мөн түүнчлэн энэ онд 2022 оны нөхөн сэргээлтийн талбайд улиас, хайлаас модыг харандаалж 2500 ширхэг суулгацыг үржүүлэн 2023 онд суулган арчилан ажиллаж байна.

Нөхөн сэргээлтийн талбайгаас гадна уурхайн ажилчдын амрах орчин болох кэмпийн орчимд ногоон байгууламж байгуулан, хашаалж, нийт ажилтнуудын хүнсний хэрэглээнд дотоод нөөц болоцоогоо ашиглан 2 шуудай буюу 80 кг үрийн төмс, хүрэн манжин, байцаа зэрэг хүнсний ногоо, өргөст хэмх, улаан лооль, хулуу, гоньд, амтат чинжүү, редиск зэрэг нарийн ногоо, чацарганы төгөлөөс 50 кг чацаргана, үхрийн нүд, бөөрөлзгөнө, тарвас зэрэг жимсний бутнуудыг ургуулж, арчлан, хурааж аван шинэ ургацын бүтээгдэхүүнүүдийг хэрэглэж байна.

Зураг 3.13 Ойжуулах чиглэлээр нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

Зураг 3.14 Заамар сумын Хайлааст багийн төвд мод суулгаж байна.

Аймаг, сум орон нутгийн төрийн байгууллагын шаардлага хүсэлтийн дагуу хийх гүйцэтгэх ажлын хүрээнд Хайлааст багийн төвд 60 ш хайлаас мод ны суулгацыг суулгасан болно. Мөн Заамар сумын төвийн баруун хойд Халзангийн давааны зам засварын ажилд сумын тамгын газраас 1 компаниас 55 рейс явуулах хүсэлт гаргаснаас манай компани 88 рейс гүйцэтгэсэн байна.

3.1 2022 оны нөхөн сэргээлтийн тайлан

Хүснэгт№8

хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Хэрэгжүүлэгч	Биелэлтийн шалгуур	Баримтлах хууль стандарт
Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн МҮ-000129	Урд жилүүдийн олборлолтод өртсөн талбай	Га	17,7	“Эм Жи Жи И Си”ХХК	Техникийн нөхөн сэргээлт стандарт, шаардлагад нийцсэн байх	MNS 5917:2008
Биологийн нөхөн сэргээлт хийхэд бэлэн талбай МҮ-000129	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай	Га	7	“Эм Жи Жи И Си”ХХК	Техникийн нөхөн сэргээлт стандарт, шаардлагад нийцсэн байх	MNS 5918:2008
Дүйцүүлэн хамгаалах талбай	Урд жилүүдийн олборлолтод өртсөн талбай	Га	5	“Эм Жи Жи И Си”ХХК	Техникийн нөхөн сэргээлт стандарт, шаардлагад нийцсэн байх	MNS 5917:2008

4. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТАЙЛАН

“Эм Жи Жи И Си” ХХК-нь нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагаа явуулах хугацаандаа суурингаас гарах хог хаягдлын хэмжээг эх үүсвэрт нь бууруулах, гарсан хог хаягдлыг байгаль орчинд бохирдол багатайгаар зайлуулах, ангилан ялгав. Суурингаас ахуйн лонх, лааз, цаас, хоолны үлдэгдэл, бусад гэсэн байдлаар нь ангилан хадгалж дахин ашиглагдах хэсгийг нь хоёрдогч түүхий эдийн цэгт нийлүүлэн, үлдэх буюу ашиглагдахгүй хэсгийг хогийн цэгт зайлуулав.

Зураг 4.1 Ажилчдын хотхон

Хяналт шинжилгээ явуулах зайлшгүй үзүүлэлтүүд:

- NO₂, CO, 502, CH₄-ийн агууламж,
- Тоосонцорын /PM 10/ агууламж

1.2. Хяналт шинжилгээ явуулах төрөл, хэлбэр:

- Дээжлэгч уутанд сорьц авах /NO₂, CO, 502, CH₄-ийн агууламж/
- Автомат хэмжилтийн багажаар тодорхойлох /PM 10/

1.3. Байршил

Автомашинууд

- Уурхайн карьер, угаах төхөөрөмжийн орчим

1.4. Хийх ажлын дараалал:

- Тогтоосон хугацаанд сонгосон цэгт багажийг байрлуулж агаарын дээжийг авна.
- Хэмжилт хийх үеийн агаарын температур, салхины хурд, чиглэл, агаарын харьцангуй чийг зэрэг үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж тэмдэглэл хөтөлнө.
- Тоосны тувшний хэмжилтийг зориулалтын автомат багажны тусламжтайгаар

хэмжилтийг гуйцэтгэнэ.

1.5. Хяналт шинжилгээ явуулах хугацаа, давтамж:

- Жилд 1 удаа /9 сард/

1.6. Хэрэглэгдэх багаж төхөөрөмж

- Тоосны хэмжилтийн зөөврийн автомат станц
- Агаарын дээжлэгч уут

4.1. Хяналт шинжилгээ явуулах арга, аргачлал:

• Бензин хөдөлгүүртэй автомашин-угаан найрлага дах хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга ММ55013:2009

• Дизель хөдөлгүүртэй автомашин —Утааны тортогжилтын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга МГ455012:2009

• МГJ5 5003:2000. Чимээ шуугианы-Хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуй. Чимээ шуугианыг хэмжих

• МГ15 0017-5.1.21:92. Автотээврийн хэрэгслийн дуу чимээ, дуу чимээний хүлцэх түвшин, хэмжих арга

• МГ\15 0012-013:1991. Ажлын байрын агаар. Ажлын байрны агаарын бус

• Стандарт нормоор зөвшөөрөгдөх хэмжээ:

• MNS 0012-013:91. Ажлын бусийн агаар. Эрүүл ахуйн шаардлага

• Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага, MNS 5885 : 2008

• M5 5002:2000. Чимээ шуугиан. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, ариун цэвэр.

Чимээ шуугианы хэм хэмжээ болон аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлага

• МГ15 4990:2000. Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага

4.2. Хөрсний хяналт шинжилгээ

2.1. Хөрсөнд үзүүлэх нөлөөлөл

- Уурхайн талбайд болзошгүй химийн болон бусад бодисын тархалт

2.2. Хяналт - шинжилгээ явуулах үзүүлэлт:

• Хөрсний өнгөн үе давхаргын агро химийн үндсэн үзүүлэлт, зонхилох ион, давсжилт

• Cu, V, Cd, Cr, As, Se, Mo, Pb, F, %, Zn, CN нийт зэрэг хүнд металлын бохирдлын түвшинг тодорхойлуулах

2.3. Байршил

- Уурхайн карьер, угаах төхөөрөмжийн орчим
- Ажилчдын байрны ойролцоо

2.4. Хийх ажлын дараалал

• Хөрсний зүсэлт хийх (0.5-1.0 м гун).

• Орчин, хөрсний гадарга, хөрсний зүсэлтийн фото зураг авна.

• Хөрсний зүсэлтийн морфологи бичиглэл хийнэ

- Дээж авалт (дээж тус бүр гун, өнгө, ...солбицол бичсэн хаягтай байна)
- Итгэмжлэгдсэн лабораторит хүргүүлэн задлан шинжилгээ хийлгэнэ.

2.5. Хяналт-шинжилгээ явуулах хугацаа, график

- Жилд 1 удаа /9 сард/

2.6. Хэрэглэгдэх багаж төхөөрөмж

- Зүсэлт хийх хүрз
- Хөрс дээжлэгч уут, сан
- Фото аппарат

2.7. Аргачлал

- MNS 3985-87 Хөрсний ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтийн нэр, төрөл
- MNS 3310-91 Хөрсний агро химийн үзүүлэлтийг тодорхойлох
- МГ15 3298-1991 Хөрс. Шинжилгээний дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд
- ММ5 2305-94 Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам

2.8. Стандарт нормоор зөвшөөрөгдөх хэмжээ

- Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ МГ\15 5850:2008.

4.3. Газар доорх усны хяналт шинжилгээ

3.1. Усан орчинд узуулэх нөлөөлөл

- Уурхайн талбай дахь гуний худгаар дамжин гүний усанд бохирдол дамжих

3.2. Хяналт-шинжилгээ явуулах үзүүлэлт

- Усны чанарын үндсэн үзүүлэлт, Био идэвхит нэгдлүүд
- Cu, V, Cd, Cr, As, Se, Mo, Pb, F, %, Zn, CNийг Нд зэрэг химийн элементийн тувшин

3.3. Хяналт-шинжилгээний төрөл хэлбэр

- Сорьц авч шинжилгээ хийлгэх

3.4. Байршил

- Уурхайн талбайд эргэлтийн усан сан, карьерийн усан сан
- Ахуйн зориулалтаар хэрэглэж буй ус /нянгийн үзүүлэлт/

3.5. Хэрэглэгдэх багаж төхөөрөмж

- Дээжлэгч болон цэвэрхэн усны шил, сав

3.6. Хийх ажлын дараалал

- Усны дээж авах саваа бэлтгэнэ, сайтар цэвэрлэсэн байна.
- Дээж авах гэж буй усаар сав болон бөглөөг 2-3 удаа зайлна.
- Бактериологийн шинжилгээ хийлгэхдээ тусгай ариутгасан саванд авна.
- Дээж авалт (дээж тус бүр хаягтай байна) .
- Итгэмжлэгдсэн лабораторит хүргүүлэн задлан шинжилгээ хийлгэнэ.

3.7. Хяналт-шинжилгээ явуулах хугацаа график

- 1 удаа

3.8. Аргачлал

- MNS 3934:1986 Ундны болон үйлдвэрийн ус-Химийн шинжилгээ хийх-дээж авах, хадгалах, зөөвөрлөх
  - MNS 5667-10:2001 Усны чанар-Дээж авах-2-р булэг. Хаягдал уснаас дээж авах
  - MNS 5667-2:2001 Усны чанар-Дээж авах-2--р булэг Дээж авах арга
  - MNS 4867:1999 Усны чанар-Дээж авах-3-р булэг Авсан дээжийг зөөвөрлөх, хадгалах арга
- MNS (ISO) 5667-6:2001 Усны чанар Дээж авах, гүний уснаас дээж авах
  - Стандарт нормоор зөвшөөрөгдөх хэмжээ
- "Хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэх цэвэршүүлсэн бохир ус, ерөнхий шаардлага"
M NS4943 : 2011
  - Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ" MNS 6148:2010

5. 2021 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

5.1 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 9. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлсэн хугацаа, давтамж	Баримталсан эрх зүйн баримт бичиг
1. Агаар орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнүүд								
Машин механизм, дизель станцын яндангаас ялгаран гарах утаан дахь агаар бохирдуулагч хорт хийнүүд орчинд тархах	Уурхайн бүх төрлийн машин механизмуудыг оношлогоо засварыг тогтмол хийж гүйцэтгэж байсан	Бүх машин механизмууд	ш	5	Үйл ажиллагааны зардлаар		байнга	Агаарын тухай хууль 9, 11, 23-р зүйл MNS 4585:2007 MNS 5919:2008
Салхи ихтэй, хуурайшилтай үед их хэмжээгээр тоос шороо дэгдэх, машин механизмыг богино зайд олон эргэлтгүйгээр ашигласнаас агаар дахь тоосжилт ихсэх	Уурхайн замуудад усалгаа хийх замаар тоосжилтийг бууруулах	Уурхайн дотоод замуудад	км	5			Тогтмол хийж гүйцэтгэсэн	

2. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнүүд

Байнгын хөл хөдөлгөөнөөс байгууламжуудын ойр орчмын хөрсөн бүрхэвч доройтох, элэгдэл эвдрэлийн талбай нэмэгдэх	Уурхайн дотоод тээврийн замыг тэмдэгжүүлэх, баталсан маршрутаар явуулж хэвшүүлэх, салаа зам гаргуулахгүй байх	Уурхайн дотоод замууд	ш	20	60	1200	байнга	MNS 5916:2008 Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт MNS 5914:2008 Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт Газрын тухай хууль 50 дугаар зүйл
	Шимт хөрсийг стандартын дагуу хуулан, бусад хөрс чулуулагтай холилдохгүй байх тал дээр анхааран зөв зохистой байршуулах, үржил шимт чанарыг алдагдуулахгүй байх тал дээр анхааран ажиллах	Төслийн хэмжээн	удаа	Хуулсан хөрсний хэмжээгээр	Хуулсан хөрс байхгүй			
ДҮН						1200		

3. Ургамлан бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

Уурхайн болон ажилчдын хотхоны үйл ажиллагааны улмаас ургамлан бүрхэвч устана	Уурхайн тосгоны талбайд ногоон байгууламжийн хэмжээг нэмэгдүүлэн бут сөөг тарих, зүлэгжүүлэх	Уурхайн тосгон	м2	50	30	1500	Ургамал ургалтын хугацаанд багтаан хийж гүйцэтгэх	MNS 5918:2008 Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах
ДҮН						1500		

4. Газрын доорх усанд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнүүд								
Уурхайн орчмын газрын доорхи усны түвшин буурч, нөөц багасах, бохирдол үүсэх	Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газар-аар ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулсан	Төслийн хэмжээнд	удаа	1	850	850		MNS 5918:2008 Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах
	Ус ашиглах төлбөр төлөх		м3	1	УАЗ	УАЗ	Усны гэрээ байгуулахаас өмнө 35 сая төгрөг төлсөн	
	Тунгаагуур нуурууд болон уурхайн унд ахуйд хэрэглэж буй усны эх үүсвэрүүд зэргээс тогтмол хугацаанд дээж авч бохирдолыг хянаж ажиллах замаар үүсэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх		удаа	2	ОХШХ-ийн зардлаар		2021 оны 2 болон 3 р улиралд 2 удаа хийлгэсэн	
ДҮН					850+УАЗ+ОХШХ зардал			
5. Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнүүд								
Амьтны тоо толгой буурах, дайжих, амьдрах орчин нь устах, идэш тэжээл нь хомстохоос хамгаалах	Үлийн цагаан оготно ихээр тархсан бэлчээрт махчин шувууны үүрнүүд байршуулах, Заамар сумын ЗДТГ, байгаль орчныг хамгаалах албанаас зөвлөгөө авах	Төсөл хэрэгжих талбайн ойролцоох бэлчээр нутагт	ш	0	50	0	хэрэгжээгүй	Амьтны тухай хууль

ДҮН						0		
НИЙТ ДҮН						3040		

5.2 Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Угаагдаж гарсан эфель гаалийг өмнө олборлолт явуулж байсан талбайд угааж байгаа бөгөөд энэ нь нөхөн сэргээлтийн ажлын хэмжээг хэмнэх давуу талтай байна.

Хүснэгт 10. Нөхөн сэргээлийн ажлын зардал

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээх арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Төлөвлөгөө		Биелэлт		Хэрэгжүүлсэн хугацаа
				Тоо хэмжээ	Нийт зардал, сая.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, сая.төг	
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Гадаад овоолго	Га	6,8	5,5	17,7 га	28,5	7-8 саруудад
		Дотоод овоого	м3	71 000	11,64	210 735 м3	ҮАЗардалд	6-7 саруудад
2	Биологийн нөхөн сэргээлт	Шимт хөрсөөр хучих	Га	6,8	4	4 га	ҮАЗардалд	7 сард
		Олон наст ургамал тарих	га	6,8	12	0	0	7 сард
3	Биологийн нөхөн сэргээлт “Тэрбум мод” хөтөдлбөр	БНС	шир	2750	5	7271	16,33	5-9 саруудад
НИЙТ							44,83	

5.3 Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Хүснэгт 11. Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын зардал

ДХ зорилт	Хамгааллын арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, сая.төг	Хэрэгжүүлсэн хугацаа	Баримтлах стандарт, аргачлал
Уул уурхайн ашигт малтмалын ашиглалтын үлдэгдэл нөлөөлөд өртөн нөхөн сэргээхгүй газрын биологийн олон янз байдлыг төлөөлүүлэн өөр газарт хамгаалах	Орон нутгийн удирдлагуудаар ДХ хийх ажлын чиглэлээр санал авах	Баянголын аманд 5 га газарт техникийн нөхөн сэргээлт	удаа	5 га	45,74	9 сард	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31 дүгээр заалт
НИЙТ					45,74		

5.4 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Ашигт малтмалын талбай болон түүний нөлөөллийн бүсэд нүүлгэн шилжүүлэлт хийх айл өрх байхгүй. Уурхайн нь үйл ажиллагаа явуулж дууссаны дараа уурхайн хаалт болон нүүлгэн шилжүүлэлт хийгдэнэ.

5.5 Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Тус уурхай нь өнөөг хүртэл ажиллах хугацаанд төслийн талбай болон түүний эргэн тойрноос ямар нэгэн түүх соёлын өв илрээгүй болно.

5.6 Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Энэхүү төслийг хэрэгжүүлэх явцад ямар нэгэн байдлаар нэмэлтээр хиймийн бодис болон тэсэлгээний ажил хийгдээгүй тул химийн бодисоос үүсэх осол эрсдэл байхгүй болно.

Хүснэгт 12. Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөний зардал

Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Зардал, мян.төг		Хэрэгжүүлсэн хугацаа	Баримталсан стандарт, дүрэм, журам
				Нэгж	Нийт		
Байгалийн гамшиг, аюул ослоос үүсэх эрсдэлүүд	Байгалийн аюул гамшгийн үед авах арга хэмжээний талаар нийт ажиллагсадын дунд сургалт зохион байгуулах	Уурхайн бүх ажиллагсад	1	ХАБЭА-ын зардалд		6-р сард зохион байгуулсан	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль,
	Уурхайн тосгон болон хаягдлын сангийн эргэн тойронд үерийн уснаас хамгаалах суваг, шуудуу, хамгаалах далан хаалт байгуулах					2021 онд хийгдсэн	
Төслийн үйл ажиллагаанд техникийн зориулалттай шатах, тослох материалын аюулгүй ажиллагааг хангах	Ажиллагсадын цахилгаан хэрэгсэлтэй харьцаж ажиллах арга ажиллагаанд сургаж, гал түймрийн үед хэрхэн ажиллах талаар сургалт зохион байгуулсан					5-р сард сургалт хийгдсэн	
				ХАБЭА-ын зардалд тусгагдсан			

5.7 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Энэхүү төслийг хэрэгжүүлэх явцад ямар нэгэн байдлаар нэмэлтээр хиймийн бодис болон тэсэлгээний ажил хийгдээгүй тул химийн бодисоос үүсэх осол эрсдэл байхгүй болно.

Хүснэгт 13. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Хаягдлын төрөл	Эх үүсвэр	Зайлуулах/устгах болон дахин ашиглах арга
Автомашинд ашиглагдсан хаягдал тос, тосны фильтр	Засварын газар, засвар үйлчилгээний машин	Талбай дээр цуглуулан хуримтлуулж, дахин боловсруулах цэгт нийлүүлэгдсэн болно.
Хаягдал тосны савнууд		
Ердийн хог хаягдал. Тухайлбал, биологийн задралд хялбар ордог органик /хоолны хаягдал/, дахин боловсруулахад тохиромжгүй зарим хуванцар болон цаас	Уурхайн тосгон, захиргааны байр болон засварын газар	Талбай дээр цуглуулан хуримтлуулж, дахин боловсруулах цэгт нийлүүлэгдсэн болно. Хоолны хаягдалыг багийн гахай тэжээх аж ахуй авдаг болно.
Дахин боловсруулах боломжтой хог хаягдал. Тухайлбал цаас цаасан хайрцаг, хуванцар шил хөнгөн цагаан лааз		
Ашиглагдсан дугуй	Засварын газар	Бүх төрлийн дугуйнуудыг баяжуулах үйлдвэрийн суурийн бэхэлгээнд ашиглаж байгаа
Автомашинны аккумулятор		Тусгайлан хадгалж, дахин ашиглуулахаар нийлүүлсэн

Хүснэгт 14. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний зардал

Хаягдлын төрөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлсэн хугацаа
Ахуйн гаралтай хог хаягдал	Ахуйн гаралтай хог хаягдлыг өмнөх онуудад бий болгосон хогийн цэгт төвлөрүүлэн хуримтлуулсан	Төслийн хүрээнд	Тн		Гарсан хэмжээгээр	Тухай бүрт ҮАЗардалд	
	Хог хаягдлыг гэрээг СЗД-тай байгуулан, төлбөрийг төлөх		удаа		1	1000	2022.2.03 нд байгуулсан
Үйлдвэрийн гаралтай хог хаягдал	Хоосон чулуулгийн хог хаягдлыг өмнөх онуудад бий болсон карьерийг булаах, нөхөн дүүргэх ажлуудыг зохион байгуулах		Мян.м3	ҮАЗардалд	210	Техникийн нөхөн сэргээлт дотоод овоолго	
Аюултай хог хаягдал	Санамсар болгоомжгүйгээр ШТМ болон бусад аюултай шингэн хог хаягдал хөрсөнд ил задгай асгарсан тохиолдолд даруй тухайн хөрсийг хуулан авч, саармагжуулах, хоргүйжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах	АМТЗ-ийн талбай болон засварын талбайн хэмжээнд	удаа		5		Нөхцөл байдал үүсээгүй
	Төсөлд ашиглагдаж буй тээврийн хэрэгслүүдэд ашиглагдсан аккумулятор, тос тосны шүүр, фильтр зэргийг тусгайлан ангилж, агуулахад хадгалах ба тусгай зөвшөөрөл бүхий байгуулагад нийлүүлэх замаар эх үүсвэр дээрээс нь аюулгүйгээр зайлуулах	Төслийн хэмжээнд	Удаа	ҮАЗардалд			Аккумуляторуудыг малчид үнэ төлбөргүй авч нарны үүсгүүрт дахин хэрэглэдэг, шүүр фильтр хадгалдаг
НИЙТ ДҮН					1000		

5.8 Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл болон Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд зааснаар уг төслийг хэрэгжүүлэхдээ тухайн нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохисто ашиглах, төсөл хэрэгжиж буй орчинд бий болзошгүй сөрөг үр дагаварыг хянах, илрүүлэх зорилгоор орчны хяналт-шинжилгээ хийгдэнэ гэж төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу жилд 2 удаа хийж гүйцэтгэсэн болно.

Хүснэгт 14. Орчны хяналт-шинжилгээний зардал

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэг	Төлөвлөсөн давтамж	Хийгдсэн давтамж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Баримтлах стандарт
1. Агаарын чанар						
Ялгарах бохирдуулагчид: SO ₂ , CO, NO ₂	Уурхай талбай Ажилчдын хотхон	1	2	50	150	MNS 4585:2016 MNS 5919:2008 MNS 5013:2001 MNS 4221:2002 MNS 5365:2004
Тоосны хэмжилт: PM10, PM2.5 Тоосны чөлөөт уналт, Тоосны найрлага, бүтэц тархалт		1	2	50	150	
2. Усан орчинд						
Ca, Mg, Cl, NO ₂ , NO ₃ , HCO ₃ , Fe, As, Na, K-ийн агууламж, амт, үнэр өнгө, рН, нийт ууссан хатуу биетийн хэмжээ, нийт хатуулаг, цахилгаан дамжуулах чадвар зэрэгт шинжилгээ хийлгэх	Уурхайн унд ахуйн ус болон технологийн тунгаах нуур, технологийн ус авч байгаа цэгээс дээж авч шинжлүүлсэн	2	2	50	150	MNS 4586:1998 MNS 0900:2005 MNS 6148:2010 MNS 4867:1999 MNS 5667 11:2000 MNS 5667 1:2002

3. Хөрсөн бүрхэвч						
Хөрсний өнгөн болон дээд үе давхрагын чийгшил, рН, хүнд металл, нитрат, нитрит, хүүхрийн хүчил, нефть зэргийг шинжилүүлсэн	Эвдрэлд өртсөн болон бртөөгүй 4 цэгт дээж авч шинжлүүлсэн	1	2	404,5	1513,5	MNS 5850:2008 MNS 3297:1991 MNS 2305:1994 MNS 3298:1991
НИЙТ ДҮН				1663,5		

5.9 Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 14. Орчны хяналт-шинжилгээний зардал

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь	Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
1	Сум, багийн удирдлага, ИТХ-тай хамтран ажиллах	40 сая	2020 онд	ҮАЗахирал	Заамар сумын засаг даргатай Байгаль орчныг хамгаалах, дэд бүтцийг хөгжүүлэх ажлын байр нэмэгдүүлэх /Нийгмийн хариуцлагын/ гэрээг байгуулан ажиллаж байна
2	Орон нутгийн иргэдэд байгаль орчны хамгаалах ажлаа тайлагнах	50	1 удаа	ҮАЗахирал	Багийн нийт иргэдийн Хаврын хуралд танилцуулсан, Намрын хурал хуралдаагүй
3	Ажиллагсадын хөдөлмөр хамгааллын хувцасаар хангах	ХАБЭА зард	2	ХАБЭА	
4	Ажиллагсадыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	ХАБЭА зард	1	ХАБЭА	
5	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан, дараа жилийн төлөвлөгөө боловсруулах	ҮАЗардалд	2020 оны 11 сард		
НИЙТ		50+ХАБЭА+ҮАЗардал			

5.10 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн нийт зардал

Хүснэгт 15. Нийт зардал

№	Арга хэмжээ	Зардал, мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	3 040,0
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт	44 830,0
3	Дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлт	45 740,0
4	Нүүлгэн шилжүүлэх төлөвлөгөөний биелэлт	-
5	Түүх соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлт	-
6	Осол, эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	ХАБЭА зардалд
7	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	1 000,0
8	Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт	656,3
9	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	50,0
2021 оны БОМТөлөвлөгөөний биелэлтийн нийт зардал		96 316,3

АШ И ГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ

- Байгаль орчны хуулийн эмхэтгэл, У.б., 2012
- Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, аудитын журам, аргачлал 2014 БОНХЯ
- Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлан "ЭКО ТРЕЙД" ХХК
- 2004 он
- Доржготов Д., Монгол орны хөрс - газарзүйн мужлалт. УБ.1976
- Доржготов Д., Монгол улсын үндэсний атлас. ШУА, Газарзүйн хүрээлэн, УБ. 2009.
- Жадамбаа Н. доктор (Бс.О), батжаргал Д., "Газарзүйн үнэлгээний үнэлгээ", УБ. 2012.
- Монгол орны байгаль орчин, 1996
- Монгол орны геозкологийн асуудал. Монгол улс. ШУА-ийн Геозкологийн хүрээлэн. УБ. 2003
- Монгол орны гадаргын ус УБ. 1999 он
- Монгол орны геозкологийн асуудал. ШУА. Геозкологийн хүрээлэн. Улаанбаатар. 2008
- Монгол улсын стандарт"-ын жагсаалт
- "Монгол орны усны ай савуудаар газрын доорх усны нөөц баялгийн зураг зохиох, тооцоолон тодорхойлох арга зүй", 2010.
- Монгол улсын байгаль орчны төлөв байдлын тайлан. 2008-2010 он. БОАЖЯ
- Томоохон голуудын усны нөөц, усан орчны экологийн судалгааны материал
- Туваанжав Г., Монголчуудын нээлт бүтээл ба усны чанар судлал. УБ. 2011
- Туваанжав.Г. Мөнхзул.Д. Долгоржав.Л. Усны задлан шинжилгээний хими ба дүн боловсруулалт. Улаанбаатар. 2006

Хавсралт хэсэг

Зураг 1. Ажилчидын хотхон. Ногоон байгууламж

Хавсралт Зураг 2,3 . Үрсэлгээний хүлэмж

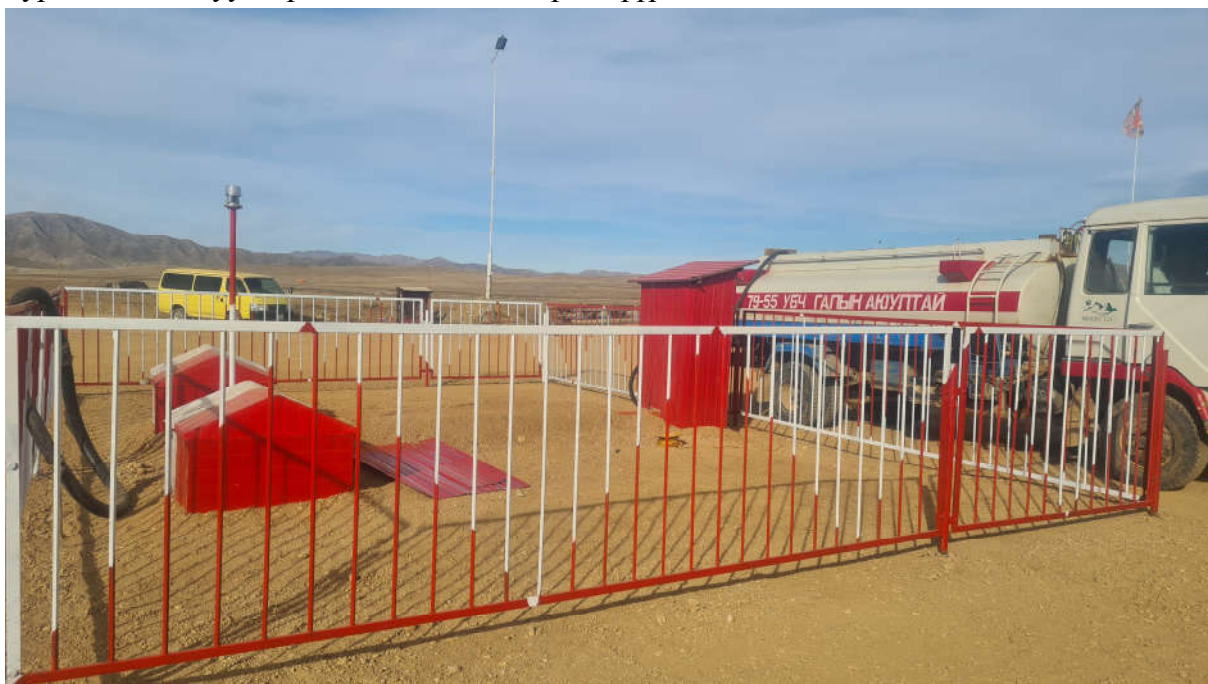

Зураг 4,5, . Галын цэгүүд

Зураг 7. Шатахуун түлш хатгалах сав, түгээгүүр

Зураг 8. Ашигласан тосны хаягдлын сав.

Зураг 9. Ажилчдын усанд орох газар

Зураг 10. Ажилчидын бие засах газар.

Зураг 11. Зам талбай, дэд бүтэц

БАТЛАВ:
“АЛТАНГОЛ ОУДМОНИЙН” ХХК-НИЙ
ЗАХИРАЛ

ТАНИЛЦСАН:
ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН
ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА
/Б.БААТАРЦОГТ/

“ЭМ ЖИ ЖИ И СИ” ХХК-НИЙ
ЗАХИРАЛ

**ТОВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ АР
НАЙМГАН 1 АЛТНЫ ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРДЫГ АШИГЛАХ
ТЕХНИК-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮНДЭСЛЭЛ**

(Тусгай зөвшөөрлийн дугаар MV-004411, MV-004412, MV-000129 Хүчин чадал 24,000 м3/сар)

ХЯНАСАН:

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН ЗӨВЛӨЛИЙН
САЛБАР ХУРАЛДААНЫ НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА /D. Maasuren/ Д.МААСҮРЭН

ТӨСӨЛ БОЛОВСРУУЛАГЧ:

УУЛ УУРХАЙН ЗУРАГ ТӨСӨЛ, СУДАЛГААНЫ “МАЙНИНГ ШОРТ ЛОНГ ТЕРМ”
ХХК-НИЙ ЗАХИРАЛ

Н.ЦЭДЭВДОРЖ

ЗӨВЛӨСӨН:

МОНГОЛ УЛСЫН ЗӨВЛӨХ ИНЖЕНЕР

Ч.ЭНХБАЯР

ТӨСЛИЙН ШИНЖЭЭЧ:

МОНГОЛ УЛСЫН ЗӨВЛӨХ ИНЖЕНЕР

Ж.БААТАР

Улаабаатар хот

2016 он

Батлав: Байгаль орчин аялал жуулчлалын яамны

Ерөнхий шинжээч

Г.НЯМДАВАА

“ТЭЛМЭН МАНДАЛ”
ХХК

ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ НӨЛӨӨЛЛИЙН
ҮНЭЛГЭЭ

Шүүмж хийсэн: Байгаль орчин аялал жуулчлалын яамны шинжээч

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АР НАЙМГАН -
1 ҮҮСМЭЛ АЛТНЫ ШОРООН ОРД ОЛБОРЛОХ ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ НӨЛӨӨЛЛИЙН НАРИЙВЧИЛСАН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН,
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Үнэлгээ хийсэн мэргэжлийн байгууллага: “ТЭЛМЭН МАНДАЛ” ХХК

Захирал:

Т. ЭНХ-АМГАЛАН/

Төсөл хэрэгжүүлэгч:

Захирал

/Д.МАНДУУЛ/

Улаанбаатар хот
2017 он

Байгаль орчны үнэлгээ, зөвлөх үйлчилгээний
“ГРИН СОЛЮШН КОНСАЛТИНГ” ХХК

БАТЛАВ. БОАЖЯ-ны
ЕРӨНХИЙ ШИНЖЭЭЧ:

ХЯНАСАН. БОАЖЯ-ны
ШИНЖЭЭЧ:

П.ЦОГТСАЙХАН

**“ЭМ ЖИ ЖИ И СИ” ХХК-ИЙН ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН
НУТАГТ ОРШИХ MV-004411, MV-004412, MV-000129 ТООТ
АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛҮҮДТЭЙ “АР НАЙМГАНЫ
АЛТНЫ ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРД-1” ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
НӨЛӨӨЛЛИЙН НАРИЙВЧИЛСАН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТОДОТГОЛ
ТАЙЛАН**

ТАЙЛАН БОЛОВСРУУЛСАН:
ЗАХИРАЛ .....

“ГРИН СОЛЮШН КОНСАЛТИНГ” ХХК-ИЙН
Б. ТУНСАГ

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ:
ЗАХИРАЛ .....

Улаанбаатар хот
2020 он

Байгаль орчны үнэлгээ, зөвлөх үйлчилгээний
“ГРИЙН СОЛЮШН КОНСАЛТИНГ” ХХК

БАТЛАВ. БОАЖЯ-ны
ЕРӨНХИЙ ШИНЖЭЭЧ:

П.ЦОГТСАЙХАН

**“ЭМ ЖИ ЖИ И СИ” ХХК-ИЙН ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН
НУТАГТ ОРШИХ MV-004411, MV-004412, MV-000129 ТООТ
АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛҮҮДТЭЙ “АР НАЙМГАНЫ
АЛТНЫ ҮҮСМЭЛ ШОРООН ОРД-1” ТӨСЛИЙН
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
ОРЧНЫ ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР**

2020 он-2023 он

ТАЙЛАН БОЛОВСРУУЛСАН:
ЗАХИРАЛ .....

“ГРИЙН СОЛЮШН КОНСАЛТИНГ” ХХК-ИЙН
Б. ТУНСАГ

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ:
ЗАХИРАЛ .....

“ЭМ ЖИ ЖИ И СИ” ХХК-ИЙН
Э.ЗОЛЗАЯА

Улаанбаатар хот
2020 он

Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргын
2016 оны 11 дүгээр сарын 30 –ны өдрийн
а/44 дүгээр тушаалын хоёрдугаар хавсралт

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН АР НАЙМГАН ХӨНДИЙ
ДООД ХЭСЭГ ОРД (БАЯЖУУЛАХ, БОЛОВСРУУЛАХ
ҮЙЛДВЭР)-ЫН 2022 ОНЫ АШИГЛАЛТЫН ҮЙЛ
АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Ашигт малтмалын төрөл: Алт (Үүсмэл)
Үндсэн АТЗ-ийн дугаар: MV-000129
Нэмэлт АТЗ-ийн дугаар:

ХЯНАСАН: УУСХ-ийн ахлах мэргэжилтэн

/ Ц.Өнөрнасан /

БОЛОВСРУУЛСАН:

1. Ерөнхий инженер
2. Уулын инженер
3. Баяжуулагч инженер
4. Механик инженер
5. Эдийн засагч

2022 он

“МАРХАЛ ТАЛ” ХХК

Байгаль орчны аудит, байгаль орчны менежментийн зөвлөх үйлчилгээ

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨТ АУДИТЫН ТАЙЛАН

**ТӨСӨЛ: “ЭМ ЖИ ЖИ И СИ” ХХК-ИЙН ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР
СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “АР НАМГАНЫ ДООД ХЭСЭГ” МV-00129
ДУГААРТ ТАЛБАЙ ДАХЬ АЛТНЫ ҮҮСМЭЛ ОРДЫГ ОЛБОРЛОХ
УУРХАЙ**

Улаанбаатар хот
2019 оны VII сар

“МАРХАЛ ТАЛ” ХХК

ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ АУДИТ

**“ЭМ ЖИ ЖИ И СИ” ХХК-ИЙН ТӨВ АЙМГИЙН
ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “АР НАМГАНЫ
ДООД ХЭСЭГ” МУ-00129 ДУГААРТ ТАЛБАЙ ДАХЬ
АЛТНЫ ҮҮСМЭЛ ОРДЫГ ОЛБОРЛОХ УУРХАЙН
ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АУДИТЫН ТАЙЛАН**

**АУДИТ ХИЙСЭН МЭРГЭЖЛИЙН
БАЙГУУЛЛАГА:**

“МАРХАЛ ТАЛ” ХХК-ИЙН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ АХЛАХ АУДИТОР

ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН:

“ЭМ ЖИ ЖИ И СИ” ХХК -ИЙН
ЗАХИРАЛ

Г.БАДАМСҮРЭН/

/Э.ЗОЛЗАЯА/

Улаанбаатар хот
2019 оны VII сар

БАТЛАВ. БОАЖЯ-НЫ ХБОБНУГ-ЫН ДАРГА

А.ЭНХБАТ

ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН:

“Эм Жи Жи И Си” ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Э.ЗОЛЗАЯА

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “АР НАЙМГАН-1” АЛТНЫ
ШОРООН ОРДЫГ АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2022 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: МУ-000129А

Аж ахуйн нэгжийн регистрийн дугаар: 5898749

ХЯНАСАН:

БОАЖЯ-НЫ ХБОБНУГ-ЫН МЭРГЭЖИЛТЭН *Ч.Дамбасүрэн* Ч.ДАМБАСҮРЭН

БОЛОВСРУУЛСАН: МЭРГЭЖИЛТЭН *Ц.Чинзориг* Ц.ЧИНЗОРИГ

2022 он

ТУУЛ ГОЛЫН САВ
ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГЫН
ТУШААЛ

2022 оны 05 сарын 31 өдөр

Дугаар А/40

Улаанбаатар хот

Зөвшөөрөл олгох тухай

Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.6, 29 дүгээр зүйлийн 29.1, 17 дугаар зүйлийн 17.1.10 дахь заалт, “Усны газар”-ын 2022 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн 01/590 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн Дугаар 108 “Ус ашиглуулах дүгнэлт”-ийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

Нэг. Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-016700 ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй “Ар наймган-1” нэртэй алтны шороон ордоос 44'920.0 м³ элс угаах үйлдвэрлэл технологийн болон бусад хэрэглээнд 74'095.0 м³ усыг үүсмэл нуураас, унд ахуйн хэрэглээний 607.5 м³ усыг “Өгөөмөр” тосгоны худгаас ашиглахыг “Эм Жи Жи И Си” ХХК-д зөвшөөрсүгэй.

Хоёр. Ус ашиглагчтай гэрээ байгуулах, ашиглах боломжит усны нөөц, ус ашиглалтын байдалд байнгын хяналт тавьж ажиллахыг Мэдээлэл, хяналт шалгалтыг зохицуулах алба /Б.Оюунболд/, Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах алба /П.Энхбаяр/, нарт үүрэг болгосугай.

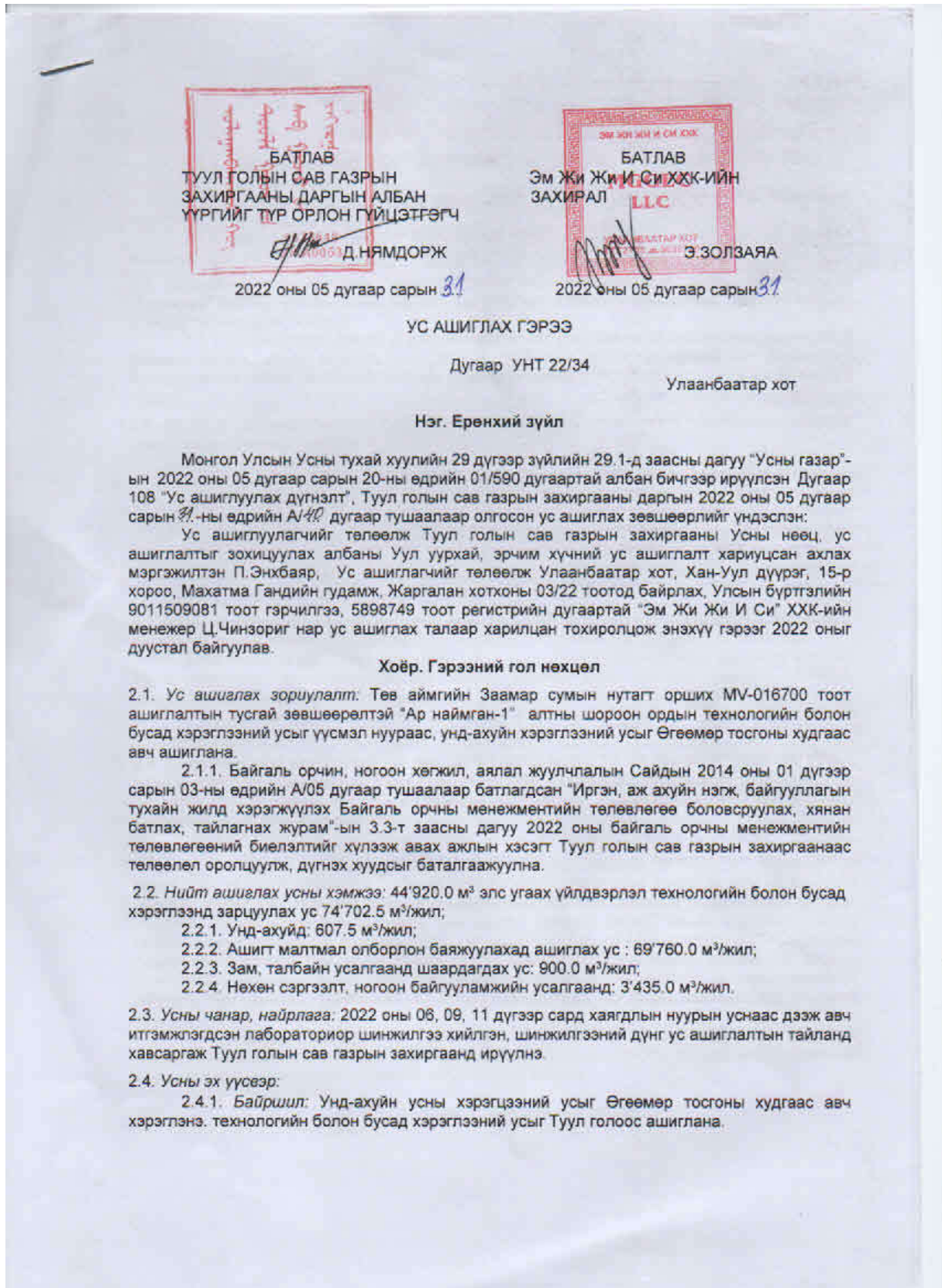
Гурав. Усны тухай хуулийн 30 дугаар зүйл, 7 дугаар зүйлийн 7.5 дахь заалтын дагуу ус ашиглагчийн үүрэг, ус ашиглагчид тавигдах шаардлагыг ханган ажиллах, усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхтэй холбогдсон мэдээ, тайланг 2022 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор Сав газрын захиргаанд ирүүлэхийг “Эм Жи Жи И Си” ХХК /Э.Золзаяа/-д даалгасугай.

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Д.НЯМДОРЖ

2.4.2. *Барилгаа байгууламж*: Эргэлтийн усан сангийн нийт эзлэхүүн 156'000.0 м³, эзлэхүүн 60'000.0 м³, 2 усан сантай.

2.4.3. *Тоног төхөөрөмжийн нэр, марк*: СКБ-60 м³/цаг хүчин чадалтай 1 угаах төхөөрөмж ашиглана /Ус ашиглуулах дүгнэлт/.

2.4.4. *Насосны хүчин чадал*: Туул голоос эргэлтийн усан санд К-150-125-315 маркийн насосоор, 200 мм голчтой, 2700 м урт хоолойгоор ус шахна.

2.5. *Стандартын шаардлага*: Тунгаах нуурын усыг хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэхдээ “Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага” МНС-4943:2015 стандартыг мөрдлөг болгоно.

2.5.1. Стандартаас давсан агууламжтай хаягдал усыг байгальд нийлүүлсэн тохиолдолд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/635 тушаалаар батлагдсан “Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам”-ын дагуу төлбөр тооцно.

2.6. *Бохир ус цэвэрлэх барилга байгууламжийн байршил, хүчин чадал, технологи, цэвэрлэх арга, цэвэрлэгээний түвшин*:

2.6.1. Технологийн хаягдал усыг тунгаах нууранд тунгааж, эргүүлэн ашиглана. Стандартаас давсан агууламжтай хаягдал усанд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/635 дугаар тушаалаар батлагдсан “Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам”-ын дагуу төлбөр тооцно;

2.6.2. Ахуйн бохир ус зайлуулах цэгийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайд, Эрүүл мэндийн Сайдын 2018 оны А/82/128 дугаар хамтарсан тушаалаар батлагдсан “Ус ашиглагч иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага нь ахуйн бохир ус зайлуулах цэгээс ус тусгаарлагчаар тусгаарлаж тохижуулах журам”-ын дагуу тохижуулж ашиглана.

2.7. *Усны эх үүсвэрийг хамгаалах, усны нөөц хомсдох, бохирдохоос сэргийлэх арга хэмжээ, түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээ*:

2.7.1. Усны эх үүсвэрийг хамгаалах усны нөөц хомсдох бохирдохоос сэргийлж жил бүр түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээг төсөвт суулган орон нутгийн захиргаа, байгаль хамгаалагчаас санал авч сэргээн засварлах шаардлагатай булаг шандыг тохижуулах.

2.7.2. Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг 3.0 га талбайд хийнэ. “Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн”-ний хүрээнд 2'750.0 ш мод тарина.

2.8. *Усны тоолуур*: Усны тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.1.4 дэх заалт, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2013 оны А-156 дугаар тушаалаар батлагдсан “Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам”-ыг хэрэгжүүлж ажиллана. Тоолуурын заалтын тэмдэглэлийг тогтмол хөтөлж, баталгаажуулна.

2.9. *Ус ашигласны төлбөрийн хэмжээ*:

2.9.1. Ашигт малтмал олборлох, баяжуулахад ашиглах 69'760.0 м³ гадаргын ус ашигласны төлбөрт 16'644'038.0 /Арван зургаан сая зургаан зуун дөчин дөрвөн мянга гучин найман/ төгрөг, зам, талбайн усалгаанд шаардагдах 900.0 м³ гадаргын ус ашигласны төлбөрт 71'577.0 /Далан нэгэн мянга таван зуун далан долоон/ төгрөг, нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах 3'435.0 м³ гадаргын ус ашигласны төлбөрт 63'743.0 /Жаран гурван мянга долоон зуун дөчин гурван/ төгрөг, нийт 16'779'358.0 /Арван зургаан сая долоон зуун далан есөн мянга гурван зуун тавин найман/ төгрөгийг Төв аймгийн Татварын хэлтсийн дансанд төвлөрүүлнэ. Төлбөрийн 40 хувийг гуравдугаар, 60 хувийг дөрөвдүгээр улиралд төлнө.

2.9.2. Гэрээнд зааснаас хэтрүүлэн ашигласан усанд Засгийн газрын 2018 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 391 дүгээр тогтоолоор баталсан “Зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөр тооцох журам”-д заасны дагуу төлбөр тооцно.

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг

3

3.1. Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7.5, 10.1.18, 13.1.1, 13.1.5, 18.1.4, 19.1.2, 19.1.4, 26.1, 30.1, 30.6, 31.1-д заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

3.2. Ус ашиглагч нь гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй бол Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.9, 29 дүгээр зүйлийн 29.3 дугаар заалтуудыг үндэслэн Сав газрын захиргааны шийдвэрээр гэрээг хугацаанаас нь өмнө цуцлах бөгөөд Усны тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

3.3. Ус ашиглуулах дүгнэлтээр тавьсан шаардлага зөвлөмжийн хэрэгжилтийн хангаж ажиллана.

Дөрөв. Бусад

4.1. Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

4.2. Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг бөгөөд жил бүрийн ус ашиглуулах дүгнэлт, зөвшөөрөл, гэрээг тухайн оны эхний улиралд багтаан байгуулна.

4.3. Талуудын тохиролцсоноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба өөрчлөлтийг бичгээр үйлдэнэ.

4.4. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг зөвшилцлийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд гэрээ болон түүний аль нэг заалттай холбоотой асуудлаар зөвшилцөлд хүрч чадаагүй тохиолдолд асуудлыг холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

4.5. Тайлант оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор Туул голын сав газрын захиргаанд ирүүлдэг ус ашиглалтын тайланг үндэслэн гэрээ дүгнэсэн тэмдэглэлийг 2 хувь үйлдэн баталгаажуулах бөгөөд гэрээнд заасан төлбөрийг барагдуулаагүй тохиолдолд дараа оны гэрээ хийгдэхгүй.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

ТУУЛ ГОЛЫН САВ ГАЗРЫН ЗАХИРГААГ ТӨЛӨӨЛЖ: “ЭМ ЖИ ЖИ И СИ” ХХК-ИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Мэдээлэл, хяналт шалгалтыг зохицуулах албаны дарга Ерөнхий менежер

/Б.ОЮУНБОЛД/

 Ц.ЧИНЗОРИГ

Уул уурхай, эрчим хүчний ус ашиглалт хариуцсан ахлах мэргэжилтэн

Хаяг: Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р хороо, Махатма Гандийн гудамж, Жаргалан хотхон, 03/22 тоот.

 П.ЭНХБАЯР/

Харилцах утас: 88105531, 99194656, 99193931.

Туул голын сав газрын захиргааны байр, 2 дугаар давхар, 203 тоот өрөө
Харилцах утас: 70003716, 70003714, 70002592

Цахим хаяг: mggec.lc@gmail.com

“Эм Жи Жи И Си” ХХК-ний 2022 онд хэрэгжүүлсэн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ХААН БАНК		БАНК ХООРОНДЫН ШИЛЖҮҮЛЭГ / CLEARING SLIP		
		ОН/ҮҮҮҮ	САР/ММ	ӨДӨР/ДД
		2021	08	12
Гүйцэтгэх огноо / Value Date:				
Хүлээн авагчийн/Recipient's Information				
Дансны № эсвэл IBAN / Account № or IBAN:	Нэр (Байгууллага эсвэл иргэн) / Name of organization or individual:		Банкны нэр / Bank name:	
100140000944	Тс.Ус ашигласны төлбөр		Төрийн Сан	
Валют / Currency:	Дүн Тоогоор / Amount:	Дүн үсгээр / Amount in words:		
MNT	*15,000,000.00*	*Арван таван сая төгрөг*		
Шилжүүлгийн утга / Description:		Шилжүүлгийн дараалал / Transaction queue:		
ЭМ ЖИ ЖИ И СИ ХХК УС АШИГЛАСНЫ ТӨЛБӨР				
Шилжүүлэгчийн / Sender's Information				
Дансны № эсвэл IBAN / Account № or IBAN:	Нэр (Байгууллага эсвэл иргэн) / Name of organization or individual:		Банкны нэр / Bank name:	
5112233716	ЭМ ЖИ ЖИ И СИ ХХК			
Валют / Currency:	Дүн Тоогоор / Amount:	Дүн үсгээр / Amount in words:		
MNT	*15,000,000.00*	*Арван таван сая төгрөг*		
Хүлээн авагчийн / Receiver's Information				
IBAN:	Нэр (Байгууллага эсвэл иргэн) / Name of organization or individual:		Банкны нэр / Bank name:	
100140000944	Тс.Ус ашигласны төлбөр		Төрийн Сан	
Шилжүүлэгчийн болон шилжүүлгийн мэдээлэл / Sender and transaction's information:				
Дансны № эсвэл IBAN / Account № or IBAN:	Валют / Currency:	Мөнгөн дүн / Amount:	Гарын үсэг, тамга / Signature, stamp:	
5112233716	MNT	15,000,000.00	1.	
Шилжүүлгийн утга / Description:		2.		
ЭМ ЖИ ЖИ И СИ ХХК УС АШИГЛАСНЫ ТӨЛБӨР				
Энэхүү баримтад бичигдсэн бүх мэдээлэл нь үнэн зөв болохыг дор гарын үсэг зурснаар баталгаажуулж байгаа бөгөөд аливаа хуулийн хариуцлагыг хүлээжээ үүгээр хүлээн зөвшөөрч байна. By signing in this form, I confirm the accuracy of the information provided here and agree to accept any legal responsibility.				
Банкны тэмдэглэл/For Bank use only				
Хураамж/Fee amount:	Журнал №/Journal No:	Гарын үсэг/Signature:	Банкны ажилтан №/Bank staff No:	Огноо / Date:
1100	18075444		16857	2021/08/12
				Хураар баталгаажсан эсэх: Тийм

ХААН БАНК		БАНК ХООРОНДЫН ШИЛЖҮҮЛЭГ / CLEARING SLIP		
		ОН/ҮҮҮҮ	САР/ММ	ӨДӨР/ДД
		2021	09	13
Гүйцэтгэх огноо / Value Date:				
Хүлээн авагчийн/Recipient's Information				
Дансны № эсвэл IBAN / Account № or IBAN:	Нэр (Байгууллага эсвэл иргэн) / Name of organization or individual:		Банкны нэр / Bank name:	
100140000944	Тс.Ус ашигласны төлбөр		5033	
Валют / Currency:	Дүн Тоогоор / Amount:	Дүн үсгээр / Amount in words:		
MNT	*65,508,800.00*	*Харан таван сая таван зуун найман мянга найман зуун төгрөг*		
Шилжүүлгийн утга / Description:		Шилжүүлгийн дараалал / Transaction queue:		
МББЕО-УС АШИГЛАХ ТӨЛБӨР				
Шилжүүлэгчийн / Sender's Information				
Дансны № эсвэл IBAN / Account № or IBAN:	Нэр (Байгууллага эсвэл иргэн) / Name of organization or individual:		Банкны нэр / Bank name:	
5112233716	ЭМ ЖИ ЖИ И СИ ХХК			
Валют / Currency:	Дүн Тоогоор / Amount:	Дүн үсгээр / Amount in words:		
MNT	*65,508,800.00*	*Харан таван сая таван зуун найман мянга найман зуун төгрөг*		
Хүлээн авагчийн / Receiver's Information				
IBAN:	Нэр (Байгууллага эсвэл иргэн) / Name of organization or individual:		Банкны нэр / Bank name:	
100140000944	Тс.Ус ашигласны төлбөр		Төрийн Сан	
Шилжүүлэгчийн болон шилжүүлгийн мэдээлэл / Sender and transaction's information:				
Дансны № эсвэл IBAN / Account № or IBAN:	Валют / Currency:	Мөнгөн дүн / Amount:	Гарын үсэг, тамга / Signature, stamp:	
5112233716	MNT	65,508,800.00	1.	
Шилжүүлгийн утга / Description:		2.		
МББЕО-УС АШИГЛАХ ТӨЛБӨР				
Энэхүү баримтад бичигдсэн бүх мэдээлэл нь үнэн зөв болохыг дор гарын үсэг зурснаар баталгаажуулж байгаа бөгөөд аливаа хуулийн хариуцлагыг хүлээжээ үүгээр хүлээн зөвшөөрч байна. By signing in this form, I confirm the accuracy of the information provided here and agree to accept any legal responsibility.				
Банкны тэмдэглэл/For Bank use only				
Хураамж/Fee amount:	Журнал №/Journal No:	Гарын үсэг/Signature:	Банкны ажилтан №/Bank staff No:	Огноо / Date:
100	11445682		17419	2021/09/13

БАТЛАВ:
ЗАСАГ ДАРГА **Д.АМГАЛАНБАЯР**
Хог хаягдлын гэрээ

2022 оны 03-р сарын 02-ны өдөр

Дугаар 01

Гэрээний зорилго :

Монгол улсын Хог хаягдлын тухай хуулийг хэрэгжүүлж хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх хортой нөлөөлөлийг арилгах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хог хаягдлыг бууруулах ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин боловсруулах эргүүлэн ашиглах, устгах зорилготой.

Гэрээний эрх зүйн үндэслэл :

- Монгол Улсын хог хаягдлын тухай хууль
- Монгол Улсын Ариун цэврийн тухай хууль

Гэрээ байгуулагч талууд :

Нэг талаас Төв аймгийн Заамар сумын ЗДТГ-ыг төлөөлж Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч Г.Ган-Очир, нөгөө талаас “Эм Жи Жи И Си” ХХК-ийн захирал Г.Энхтөр нар 2022 оны 3 дугаар сарын 10-с 2022 оны 12-р сарын 31-ийг хүртэлх хугацаатайгаар энэхүү гэрээг байгуулав.

НЭГ. ААН байгууллагын эрх үүрэг

1. Монгол Улсын “Хог хаягдлын тухай хуулийн 19, 20-р зүйлийн заалт, Заамар сумын ИТХ-ын 2021 оны 11-р сарын 19-ны өдрийн 01 дугаартай тогтоолыг үндэслэн хог хаягдал гаргасаны төлбөрт жилд 1.000.000 /нэг сая төгрөг/ төгрөгийг хог хаягдлын үйлчилгээний санд буюу /Төрийн сан банк/-ны 100141300947 тоот дансанд шилжүүлж байна.
2. ААН, байгууллага, нөхөрлөл өөрийн ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хогийг тогтсон хугацаанд цэвэрлэх, тээвэрлэх, хог хаягдлын талаархи дүрэм, журам, стандартын шаардлагыг хангаж зориулалтын цэгт хаяж байх.
3. Аюултай хог хаягдлыг аюултай хог хаягдлын төвлөрсөн байгууламж, эсхүл тогтоосон цэгт зөөн тээвэрлэх буюу булшлах.
4. ААН, байгууллага, нөхөрлөл, үйлдвэр, үйлчилгээний явцад үүсдэг хог хаягдлын хэмжээ түүний тухай мэдээллийг сумын ЗДТГ-т үнэн зөв мэдээлж байх.
5. Хог хаягдлын ангилан хаях талаар зохих мэдээллийг ажилтандаа эзэмшүүлж аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг ханган ажиллах.

ХОЁР.Сумын ЗДТГ-н эрх үүрэг

1. Монгол Улсын хог хаягдалын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийг үндэслэн ААН, нөхөрлөл, байгууллагаас хог хаягдал гаргасан төлбөр нэхэмжилж авна.

2. Хуулнар олгосон эрхийн дагуу ААН, байгууллага өөрийн Ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдалын хэмжээ түүний талаар өгч буй мэдээлэл, орчны ариун цэврийн байдалд хяналт тавьж шаардлага тавих эрхтэй.

3. Хог хаягдалыг ил асгах, орчин тойрныг бохирдуулах, ариун цэврийн шаардлага хангаагүй нөхцөлд эрүүгийн харицлага хүлээлгэхээргүй бол “Зөрчлийн тухай” хуулийн дагуу хуулийн хариуцлага хүлээлгэнэ.

Гурав.Бусад

1. Монгол улсын хог хаягдалын тухай хуульд өөрчлөлт орсон тохиолдолд төлбөрийн хэмжээг харилцан тохиролцож гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулна.

Гэрээ байгуулсан:

Төв аймаг Заамар сумын
БОХУ-ын байцаагч

Г.Ган-Очир

“Эм Жи Жи И Си” ХХК-ийн
Захирал

Г.Энхгөр

“Эм Жи Жи И Си” ХХК-ний 2022 онд хэрэгжүүлсэн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

ХААН БАНК		БАНК ХООРОНДЫН ШИЛЖҮҮЛЭГ / CLEARING SLIP			
		ОН/УУУУ	САР/ММ	ӨДӨР/ОО	
		Гүйцэтгэх огноо / Value Date: 2021 08 12			
Хүлээн авагчийн/Recipient's Information					
Дансны № эсвэл IBAN / Account № or IBAN:		Нэр (Байгууллага эсвэл иргэн) / Name of organization or individual:		Банкны нэр / Bank name:	
00141300947		Тс.За Хөг хаягдлын хураамж		Төрийн Сан	
Валют / Currency:	Дүн Тоооор / Amount:	Дүн үгээр / Amount in words:			
MNT	*360,000.00*	*Гурван зуун жаран мянган төгрөг*			
Шилжүүлгийн утга / Description:			Шилжүүлгийн дараалал / Transaction queue:		
ЭМ ЖИ ЖИ И СИ ХХК ХОГ ХАЯГДЛЫН ХУРААМЖ					
Шилжүүлэгчийн / Sender's Information					
Дансны № эсвэл IBAN / Account № or IBAN:		Нэр (Байгууллага эсвэл иргэн) / Name of organization or individual:			
5112233716		ЭМ ЖИ ЖИ И СИ ХХК			
Валют / Currency:	Дүн Тоооор / Amount:	Дүн үгээр / Amount in words:			
MNT	*360,000.00*	*Гурван зуун жаран мянган төгрөг*			
Хүлээн авагчийн / Receiver's Information					
IBAN:		Нэр (Байгууллага эсвэл иргэн) / Name of organization or individual:		Банкны нэр / Bank name:	
100141300947					
Валютын шилжүүлгийн хувьд дансны дугаар бичгэн болно. For foreign currency transfer, account number is obligatory.		Валютын шилжүүлгийн хувьд нөхөн үзэх бичгэн. For foreign currency transfer, the letter to be filled in this section.		Валютын шилжүүлгийн хувьд бичгэн шаардлагатай. For foreign currency transfer, bank name is obligatory.	
Шилжүүлэгчийн болон шилжүүлгийн мэдээлэл / Sender and transaction's Information:					
Дансны № эсвэл IBAN / Account № or IBAN:		Валют / Currency:	Мөнгөн дүн / Amount:	Гарын үсэг, тамга / Signature, stamp:	
5112233716		MNT	360,000	1. _____ / 2. _____ /	
Шилжүүлгийн утга / Description:					
Эм Жи Жи И Си ХХК хог хаягдлын мөнгө					
Энэхүү баримтад бичигдсэн бүх мэдээлэл нь үнэн зөв болохыг дор талын үсэг зургаар баталгаажуулж байгаа бөгөөд аливаа хуулийн хариуцлагыг хүлээхэд үүлэр хүлээн зөвшөөрч байна. By signing in this form, I confirm the accuracy of the information provided here and agree to accept any legal responsibility.					
Банкны тэмдэглэл/For Bank use only					
Хураамж/Fee amount:	Журнал №/Journal №:	Сөрөг үзэг/Debit:	Банкны ажилтан №/Bank staff №:	Огноо / Date:	Хураар баталгаажсан эсэх: /ггй
110	12918215	16857.02	16857	2021/08/12	

**БУЛГАН АЙМГИЙН УС, ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗРЫН
ХАРЪЯА БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

**Төв аймгийн Заамар суманд үйл ажиллагаа явуулж буй
“Эм Жи Жи И Си” ХХК-ний орчны хяналт шинжилгээний дүн
Усны шинжилгээ хийсэн дүн**

Дээжийн нэр ..... Ус .....
 Дээжийн хэмжээ ..... ус- 1,5 л .....
 Дээжний дугаар ..... № 94 .....
 Дээж ирүүлсэн газрын нэр ..... “Эм Жи Жи И Си” ХХК .....
 Дээж авсан газрын нэр ..... Булган БОШЛ .....
 Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал ..... БОШЛ-ын инженер М.Насанжаргал Т.Түмэнжаргал .....
 Шинжилгээ эхэлсэн огноо ..... 2021.05.10 .....
 Шинжилгээ дууссан огноо ..... 2021.05.20 .....
 Шинжилсэн аргачлал ..... Ус.. MNS 4586:1998... Хаягдал ус.. MNS 4943:2015.....

№	Шинжилсэн үзүүлэлт, хэмжих нэгж	Зөвшөөрөгдөх дээд агууламж	“Эм Жи Жи И Си” усны шинжилгээний дүн		
			Худаг ус	Тунах нуур	Туул голын адаг
1	pH-Усны орчин	6,5-8,5	7.64	8.12	7.91
2	Es-цахилгаан дамжуулах чанар, $\mu\text{s}/\text{cm}$	-	352	596	327
3	Хатуулаг, мг-экв/л	7,0	3.69	5.12	3.96
4	Кальци, мг/л	100,0	41.0	81.2	61.0
5	Магни, мг/л	30.0	12.3	28.1	11.4
6	Натри+Кали, мг/л	200.0	19.4	27.2	16.5
7	Хлорид, мг/л	350.0	22.1	29.4	20.5
8	Нитрат, мг/л	50,0	0.22	1.60	0.27
9	Нитрит, мг/л	1.0	0.002	0,034	0.055
10	Аммони, мг/л	1.50	0.032	0.65	0.84
11	Төмөр, мг/л	-	0.02	0.26	0.07
12	Фосфат, мг/л	3.5	0.086	0.157	0.079
13	Сульфат, мг/л	500.0	18.4	25.1	15.1
14	Гидрокарбонат, мг/л	-	150.5	327.4	148.2

Дүгнэлт : Шинжилгээний дүнг MNS 4586:1998 стандарттай харьцуулахад бохирдлын хэмжээ стандартаас давсан үзүүлэлт гараагүй байна.

Шинжилгээ хийсэн:
 Инженер *М.Насанжаргал*
 Техникч *Т.Түмэнжаргал*

**БУЛГАН АЙМГИЙН УС, ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВИЙН
ХАРЪЯА БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Төв аймгийн Заамар суманд үйл ажиллагаа явуулж буй
“Эм Жи Жи И Си” ХХК-ний орчны хяналт шинжилгээний дүн
Усны шинжилгээ хийсэн дүн

Дээжийн нэр ..... Ус .....
Дээжийн хэмжээ ..... Ус- 1,5 литр .....
Дээжийн дугаар ..... № 16 .....
Дээж ирүүлсэн газрын нэр ..... “Эм Жи Жи И Си” ХХК .....
Дээж авсан газрын нэр ..... Төв аймаг Заамар сум .....
Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал ..... БОШЛ Т.Түмэнжаргал М.Насанжаргал .....
Шинжилгээ эхэлсэн огноо ..... 2021.09.18 .....
Шинжилгээ дууссан огноо ..... 2021.09.27 .....
Шинжилсэн аргачлал ....Ундны ус MNS 900:2018... Хаягдал ус.. MNS 4943:2015.....

	Шинжилсэн үзүүлэлт, хэмжих нэгж	MNS 900:2018 Хүлцэх агууламж мг/л	Шинжилгээний дүн		
			Гүний худаг	MNS 4943:2015 Хүлцэх агууламж мг/л	Тунаах нуур
1	pH-Усны орчин	6,5-8,5	7.44	6-9	8.27
2	Es-цахилгаан дамжуулах чанар, $\mu\text{s}/\text{cm}$	1,0	0,9	-	629
3	Хатуулаг, мг-экв/л	7,0	2.89	-	-
4	Кальци, мг/л	100,0	34.4	-	-
5	Магни, мг/л	30,0	25.2	-	-
6	ПИЧ мг/л	-	15.7	20,0	59.8
7	Хлорид, мг/л	350,0	3.2	350,0	21.6
8	Нитрат, мг/л	50,0	0.16	50,0	1.16
9	Нитрит, мг/л	1,0	0.003	1,0	0.037
10	Аммони, мг/л	1,50	0.41	1,50	0,78
11	Төмөр, мг/л	0,3	0.02	0,30	0,24
12	Фосфат, мг/л	3,5	0.097	1,5*	0.396
13	Сульфат, мг/л	500,0	6.9	500,0	33.2
14	Гидрокарбанат, мг/л	-	157.3	-	-
15	Фтор, мг/л	1,5		3,5	2,9
16	Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч /БХХ ₅ / мгО/л			20,0	

Дүгнэлт : Шинжилгээний дүнг ундны усны MNS 900:2018 стандарттай харьцуулахад бохирдлын хэмжээ хэвийн харин тунаах нуурын усан дахь ПИЧ-ийн агууламж 3 дахин өндөр бусад үзүүлэлт хэвийн хэмжээнд байна.

Шинжилгээ хийсэн:
Инженер *М.Насанжаргал*
Техникч *Т.Түмэнжаргал*

**БУЛГАН АЙМГИЙН УС, ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗРЫН
ХАРЪЯА БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

**Төв аймгийн Заамар суманд үйл ажиллагаа явуулж буй
“Эм Жи Жи И Си” ХХК-ний орчны хяналт шинжилгээний дүн
Агаар, Хөрсөнд шинжилгээ хийсэн дүн**

Дээжийн нэр ..... Агаар, Хөрс .....
 Дээжийн хэмжээ ..... хөрс- 1,0 кг .....
 Дээжний дугаар ..... № 97 .....
 Дээж ирүүлсэн газрын нэр ..... “Эм Жи Жи И Си” ХХК .....
 Дээж авсан газрын нэр ..... Булган БОШЛ .....
 Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал ..... БОШЛ-ын инженер М.Насанжаргал Т.Түмэнжаргал .....
 Шинжилгээ эхэлсэн огноо ..... 2021.05.10 .....
 Шинжилгээ дууссан огноо ..... 2021.05.22 .....
 Шинжилсэн аргачлал ..... Агаар..MNS 4585:2016., Хөрс MNS 5850 : 2008.....

1. Агаар MNS 4585:2016

Дээж авсан цэг	SO ₂ мг/м ³	NO ₂ мг/м ³	Тоос мг/м ³	Цацраг мг/м ³
Уурхайн талбай	0.013	0.022	0.3	0.10
Ажилчдын байр	0.011	0.019	0.4	0.11
Хүлцэх агууламж	0,450	0,200	0,5	0,60

2. Хөрс MNS 5850 : 2008

д/д	Сорьц авсан цэг	Ялзмаг %	pH	NH ₄ мг/кг	NO ₃ мг/кг	SO ₄ мг/кг	P ₂ O ₅ мг/кг	Pb (мг/кг)	Cu (мг/кг)	Cd (мг/кг)	Нефть мг/кг
1	Нөхөн сэргээлтийн талбай	2.28	7.33	33.1	42.2	119.1	68.5	19.4	33.2	0.1	-
2	Хаягдалын овоолго	2.11	7.46	22.9	31.6	55.2	51.2	33.1	25.8	0.3	0.4
3	Засварын талбай	2.09	8.13	17.6	39.4	142.3	76.9	94.2	91.3	2.7	1.7
4	Шимт хөрс	2.24	7.12	59.8	88.4	88.3	81.2	22.4	64.1	0.6	0.19
6	Хүлцэх агууламж	-	-	-	-	-	-	100	100	3	2.0

Шинжилгээ хийсэн:
 Инженер *М.Насанжаргал*
 Техникч *Т.Түмэнжаргал*
 5 9015128
 AMT01563 6318263176

БУЛГАН АЙМГИЙН УС, ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВИЙН ХАРЪЯА БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

**Төв аймгийн Заамар суманд үйл ажиллагаа явуулж буй
“Эм Жи Жи И Си” ХХК-ний орчны хяналт шинжилгээний дүн
Агаар, Хөрсөнд шинжилгээ хийсэн дүн**

Дээжийн нэр ..... Агаар, Хөрс .....
 Дээжийн хэмжээ ..... хөрс- 1,0 кг .....
 Дээжний дугаар ..... №.16 .....
 Дээж ирүүлсэн газрын нэр ..... “Эм Жи Жи И Си” ХХК .....
 Дээж авсан газрын нэр ..... Булган аймаг Бүрэгхангай сум .....
 Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал ..... БОШЛ Т.Түмэнжаргал ...М.Насанжаргал .....
 Шинжилгээ эхэлсэн огноо ..... 2021.09.18 .....
 Шинжилгээ дууссан огноо ..... 2021.09.27 .....
 Шинжилсэн аргачлал ..... Агаар MNS 4585:2016., Хөрс MNS 5850 : 2008.....
Агаар MNS 4585:2016

Дээж авсан цэг	SO ₂ мг/м ³	NO ₂ мг/м ³	Тоос мг/м ³	Цацраг мг/м ³
Ил уурхайн талбай	0,016	0,022	0,4	0,10
Тосгон	0,006	0,014	0,2	0,10
Хүлцэх агууламж	0,45	0,085	0,5	0,60

Хөрс MNS 5850 : 2008

д/д	Сорьц авсан цэг	Чийг %	pH	NH ₄ мг/кг	NO ₃ мг/кг	SO ₄ мг/кг	P ₂ O ₅ мг/кг	Pb (мг/кг)	Cu (мг/кг)	Cd (мг/кг)	Нефть мг/кг
1	Шимт хөрсний овоолго	39	7.82	16.8	30.4	104.1	75.1	19.8	13.1	0.3	-
2	Тосгон	33	7.16	25.1	22.8	122.6	38.4	22.6	45.4	0.4	0.3
3	Засварын талбай	31	8.01	17.9	28.9	164.2	60.4	79.5	75.2	1.1	1.5
4	Хогийн цэг орчим	31	8.23	24.7	19,6	158.3	55.3	85.2	64.8	1.9	1.6
5	Хүлцэх агууламж	-	-	-	-	-	-	100	100	3	2,0

Шинжилгээ хийсэн:
 Инженер *М.Насанжаргал*
 Техникч *Т.Түмэнжаргал*
 2.9018128
 АНУН1563-0310-04126

